

بررسی و ارزیابی «۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی»
و پروژه‌های مصوب ستاد فرماندهی
اقتصاد مقاومتی برای سال ۱۳۹۵

معاونت پژوهش‌های اقتصادی
دفتر: مطالعات اقتصادی

کد موضوعی: ۲۲۰
شماره مسلسل: ۱۵۱۹۵
آذرماه ۱۳۹۵

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۲.....	۱. روند اقدامات دولت یازدهم در حوزه اقتصاد مقاومتی.....
۳.....	۲. معرفی برنامه جدید دولت تحت عنوان «۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی».....
۵.....	۳. ارزیابی برنامه جدید دولت تحت عنوان «۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی».....
۵.....	۳-۱. ارزیابی کلیت برنامه و نگاه حاکم بر برنامه ریزی در حوزه اقتصاد مقاومتی.....
۵.....	۳-۱-۱. ابتنا بر نگرش حداکثری نسبت به اقتصاد مقاومتی.....
۷.....	۳-۱-۲. ابتناء بر برنامه ریزی تعاملی.....
۹.....	۳-۱-۳. ابتنا بر برنامه ریزی فراقوه ای.....
۹.....	۳-۱-۴. نحوه تأمین منابع مالی برنامه.....
۱۰.....	۳-۱-۵. نحوه نظارت بر عملکرد برنامه.....
۱۲.....	۳-۲. ارزیابی جزئی پروژه های دارای اولویت سال ۱۳۹۵ (مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی).....
۱۳.....	جمع بندی و نتیجه گیری.....
۱۵.....	پیوست ها.....
۵۷.....	منابع و مآخذ.....

بررسی و ارزیابی «۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی» و پروژه‌های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی برای سال ۱۳۹۵

چکیده

این گزارش با هدف ارزیابی برنامه جدید دولت محترم تحت عنوان «۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی» نگاشته شده است. در ابتدای گزارش، روند اقدامات صورت گرفته از زمان شروع به کار دولت یازدهم در حوزه اقتصاد مقاومتی به صورت اجمالی مورد بررسی قرار گرفته است؛ همچنین برای ورود جزئی و دقیق به برنامه‌های ملی اقتصاد مقاومتی، این برنامه‌ها به همراه طرح‌ها و ضوابط آنها (شاخص‌های ارزیابی و نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد مقاومتی) به صورت مختصر توصیف شده‌اند.

در مرحله اول ارزیابی، ابتدا کلیت برنامه دولت در حوزه اقتصاد مقاومتی و نگاه حاکم بر برنامه‌ریزی در این حوزه از پنج منظر مورد نقد و نظر قرار گرفته است؛ ۱. ابتدا بر نگرش حداکثری نسبت به اقتصاد مقاومتی ۲. ابتدا بر برنامه‌ریزی تعاملی ۳. ابتدا بر برنامه‌ریزی فراقوه‌ای، ۴. نحوه تأمین منابع مالی برنامه ۵. نحوه نظارت بر عملکرد برنامه

نگرش حداکثری نسبت به اقتصاد مقاومتی مستلزم حاکمیت نگاه مقاوم‌سازی اقتصاد بر برنامه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت است؛ لذا مهمترین ویژگی این رویکرد، یکپارچگی نظام برنامه‌ریزی براساس مفهوم و شاکله اقتصاد مقاومتی است. در بحث میزان ابتدای برنامه دولت بر نگرش حداکثری نسبت به اقتصاد مقاومتی، توجه به این مفهوم در حدود مورد انتظار نبوده است. همچنین نسبت بین اهداف برنامه پنج‌ساله توسعه و پروژه‌های اقتصاد مقاومتی مشخص نشده است.

در بحث برنامه‌ریزی تعاملی، به نظر می‌آید که برنامه جدید دولت (۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی) نسبت به برنامه پیشین، پیشرفت داشته است؛ البته باید گفت که بعضی طرح‌های مهم (که در متن گزارش به آنها اشاره شده‌است) به یک دستگاه یا سازمان منفرد سپرده شده است حال آنکه می‌دانیم، دستگاه مزبور، از لحاظ اجرایی و عملیاتی قادر نخواهد بود به تنهایی آن طرح را اجرایی کند. در بحث برنامه‌ریزی فراقوه‌ای نیز این نتیجه حاصل شده است که عدم حضور نماینده از قوه مقننه و قوه قضائیه در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی باعث شده برنامه‌های مستخرج از این ستاد، در حدود اختیارات قوه مجریه طراحی شود.

در بحث نحوه تأمین منابع مالی برنامه، بر این موضوع تأکید شده است که بسیاری از پروژه‌های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی برای سال ۱۳۹۵، دارای بار مالی بالایی است که در تصویب‌نامه‌ها و همچنین ضوابط مربوط به برنامه‌های ملی، راهکار مشخصی برای تحقق این منابع دیده نشده است.

در نهایت در بحث نظارت بر اجرا، به این نکته مهم اشاره شده که اگرچه طراحی نظری «نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد مقاومتی (نیپا)» مناسب بوده اما تا به حال خروجی‌های مبتنی بر این نظامنامه گزارش نشده است. همچنین در بحث شاخص‌های ارزیابی تحقق اقتصاد مقاومتی ذکر این نکته ضروری است که وزن‌دهی مناسب در مورد این شاخص‌ها صورت نگرفته ضمن اینکه تابه‌حال رصد و پایش ادواری این شاخص‌ها در دستور کار قرار نگرفته است.

در مرحله دوم ارزیابی برنامه دولت در حوزه اقتصاد مقاومتی، به صورت جزئی، پروژه‌های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی برای سال ۱۳۹۵، از ۳ منظر مورد نقد و نظر قرار گرفته‌اند:

۱. هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)

۲. منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی

۳. اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر.

نتایج تفصیلی این ارزیابی در پیوست گزارش منعکس شده است. اما در یک تحلیل کلی می‌توان گفت که مؤلفه مقاوم‌سازی و رفع آسیب‌پذیری اقتصاد به معنای دقیق کلمه، در بسیاری از پروژه‌ها دیده نشده است. به عبارت دیگر، سؤال مشخص این است که اگر چنانچه اقتصاد مقاومتی مطرح نبود، کدام یک از موارد مزبور از فهرست پروژه‌های مصوب کنار گذاشته می‌شد؟

مقدمه

با گذشت نزدیک به ۳ سال از زمان ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، اکنون زمان آن رسیده تا عملکرد دستگاه‌های اجرایی در زمینه اقتصاد مقاومتی مورد بررسی و مذاقه قرار گیرد؛ اما نکته مهم آن است که به‌دلایل مختلفی، اولین گام اجرایی مدون و مبتنی بر برنامه در زمینه اقتصاد مقاومتی، با یک وقفه زمانی طولانی، در آغاز سال ۱۳۹۵ برداشته شد و ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی بر پایه ۱۲ برنامه ملی، مجموعه‌ای از پروژه‌های اولویت‌دار را گزینش و برای اجرا به دستگاه‌ها و سازمان‌های ذیربط ابلاغ کرد. با توجه به اهمیت موضوع اقتصاد مقاومتی و همچنین جایگاه مجلس شورای اسلامی در امر نظارت، تدوین گزارشی با هدف ارزیابی برنامه‌ها، طرح‌ها و پروژه‌ها در دستور کار قرار گرفت.

۱. روند اقدامات دولت یازدهم در حوزه اقتصاد مقاومتی

پس از ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، اولین سندی که مرتبط با این سیاست‌ها بود، تحت عنوان «مجموعه اهداف، سیاست‌ها و برنامه‌های اقتصاد مقاومتی» در تابستان ۱۳۹۳ منتشر شد. این برنامه جامع که توسط دبیرخانه شورای اقتصاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی تدوین و طراحی شد، هیچ‌گاه وارد فاز اجرایی نشد؛ چراکه کارسپاری هر یک از بندهای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به یک

دستگاه یا وزارتخانه خاص (مطابق آنچه در برنامه اولیه اقتصاد مقاومتی انجام شده بود)، کافی نبوده و ضروری بود سند دیگری با رویکرد برنامه‌ریزی تعاملی در دستور کار قرار گیرد. فارغ از هزینه ریالی که صرف نگارش برنامه اولیه شد، باید گفت که کنار گذاشتن آن و تلاش برای طراحی برنامه جدید، باعث شد که زمان زیادی از دست برود.

در ادامه نگاه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی به سمت برنامه‌های تعاملی معطوف شد؛ برای این منظور، برنامه جدیدی در تابستان ۱۳۹۴ تحت عنوان «۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی» ارائه شد. در بخش بعد، توضیحاتی راجع به این برنامه ارائه خواهد شد.

دولت محترم علاوه بر تدوین سند، در حوزه اجرایی نیز اقدام به راه‌اندازی ستادی تحت عنوان «ستاد راهبری و مدیریت اقتصاد مقاومتی» به ریاست معاون اول رئیس‌جمهور و با عضویت وزرای کابینه به‌علاوه رؤسای سازمان‌های اصلی کرد. این ستاد به تبع تأکیدات مقام معظم رهبری، به‌عنوان «ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی» تغییر نام داد.

۲. معرفی برنامه جدید دولت تحت عنوان «۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی»

تمام اسناد و ضوابط مرتبط با «۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی» بر روی سامانه اینترنتی دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی^۱ بارگذاری شده است که به اختصار توضیحاتی راجع به آنها ارائه می‌شود.

ابتدا ۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی معرفی شده‌اند که عبارتند از:

۱. برنامه ملی ارتقای بهره‌وری،
۲. برنامه ملی پیشبرد برون‌گرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیرنفتی)،
۳. برنامه ملی ارتقای توان تولید ملی (درون‌زایی اقتصاد)،
۴. برنامه ملی عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی،
۵. برنامه ملی برقراری انضباط مالی در بخش عمومی و قطع وابستگی بودجه به نفت،
۶. برنامه ملی توسعه اقتصاد دانش‌بنیان،
۷. برنامه ملی گفتمان‌سازی و فرهنگ‌سازی اقتصاد مقاومتی،
۸. برنامه ملی شفاف‌سازی و سالم‌سازی اقتصاد،
۹. برنامه ملی توسعه ظرفیت تولید نفت و گاز و تکمیل زنجیره پایین‌دستی و توسعه بازار،
۱۰. برنامه ملی هدفمندسازی یارانه‌ها،
۱۱. برنامه ملی مردمی کردن اقتصاد،
۱۲. برنامه ملی سیاست‌های پولی و ارزی.

۱. پورتال این ستاد از طریق سامانه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی به نشانی mporg.ir قابل دستیابی است.

گروه کارشناسان سازمان مدیریت، پس از تحلیل محتوای ۲۴ بند سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، به این ۱۲ برنامه ملی دست یافته‌اند. ذیل هر یک از برنامه‌های ملی، چند طرح و ذیل هر طرح چندین پروژه تعریف شده است.

مستندات اجرایی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در ۴ مجلد در سایت ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی بارگذاری شده است. در مجلد اول، مقدمات، متن ابلاغیه‌های مربوط به راه‌اندازی و اختیارات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و همچنین طرح‌های ذیل هر یک از برنامه‌های ملی اقتصاد مقاومتی بیان شده است. برای مثال طرح‌های ذیل برنامه ملی پیشبرد برون‌گرایی اقتصاد (توسعه صادرات غیرنفتی) که ریاست آن برعهده وزیر امور اقتصاد و دارایی است عبارتند از:

۱. طرح توسعه صادرات غیرنفتی (سازمان توسعه تجارت ایران)
۲. طرح جذب سرمایه‌گذاری خارجی (سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران)
۳. طرح دیپلماسی اقتصادی (وزارت امور خارجه)
۴. طرح توسعه ظرفیت‌های صادراتی مناطق آزاد (شورای هماهنگی مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی)

۵. طرح توسعه تعاملات فناورانه با اقتصاد بین‌الملل و صادرات محصولات و خدمات دانش‌بنیان (معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری)

در مجلد دوم، مجموعه پروژه‌های دارای اولویت برای سال ۱۳۹۵ بیان شده است؛ توضیح اینکه به تشخیص ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و با توجه به محدودیت منابع مالی و محدودیت توان اجرایی، این نتیجه حاصل شده است که اجرای انبوهی از پروژه‌ها در بازه زمانی یک‌ساله غیرممکن است. لذا برای هر یک از وزارتخانه‌ها و دستگاه‌ها، چند پروژه دارای اولویت، گزینش و ابلاغ شده است.

در مجلد سوم، شاخص‌های ارزیابی برنامه‌های اقتصاد مقاومتی در دو بخش شاخص‌های حوزه اقتصاد کلان و شاخص‌های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به تفکیک هر یک از برنامه‌های اقتصاد مقاومتی ارائه شده است.

در مجلد چهارم نیز، سازوکار نظارتی و اجرایی مربوط به مصوبات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی تبیین شده است. نظارت بر نحوه اجرای مصوبات، با استفاده از «نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد مقاومتی (نیپا)» محقق خواهد شد. همچنین درخصوص نحوه اجرای مصوبات نیز، «راهنمای تنظیم منشور پروژه» پیش‌بینی و معرفی شده است.

۳. ارزیابی برنامه جدید دولت تحت عنوان «۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی»

برنامه جدید دولت تحت عنوان «۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی»، طرح‌ها و پروژه‌های ذیل آن، در دو بخش کلی مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت. در بخش اول ارزیابی، کلیت برنامه و نوع نگاه حاکم بر برنامه‌ریزی مورد ارزیابی قرار گرفته است و در بخش دوم، به‌صورت جزئی، پروژه‌های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی نقد و بررسی شده است.

۳-۱. ارزیابی کلیت برنامه و نگاه حاکم بر برنامه‌ریزی در حوزه اقتصاد مقاومتی

در این بخش، از پنج منظر، کلیت برنامه اقتصاد مقاومتی دولت و نگاه حاکم بر برنامه‌ریزی در این حوزه، مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت؛ ۱. ابتدا بر نگرش حداکثری نسبت به اقتصاد مقاومتی ۲. ابتدا بر برنامه‌ریزی تعاملی ۳. ابتدا بر برنامه‌ریزی فراقوه‌ای، ۴. نحوه تأمین منابع مالی برنامه ۵. نحوه نظارت بر عملکرد برنامه.

۳-۱-۱. ابتدا بر نگرش حداکثری نسبت به اقتصاد مقاومتی

نگرش حداکثری نسبت به اقتصاد مقاومتی مستلزم حاکمیت نگاه مقاوم‌سازی اقتصاد بر برنامه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت است؛ لذا مهمترین ویژگی این رویکرد، یکپارچگی نظام برنامه‌ریزی براساس مفهوم و شاکله اقتصاد مقاومتی است. در مقابل، رویکردی حداقلی نسبت به اقتصاد مقاومتی متصور است؛ اتخاذ این رویکرد به این معناست که اقتصاد مقاومتی، یکی از شاکله‌های برنامه‌ریزی در عرض دیگر چارچوب‌های برنامه‌ریزی است. نکته مهم این است که چنین رویکردی در زمانی اتخاذ می‌شود که مدیران اجرایی تمایل داشته باشند، برنامه‌های رایج و ذاتی خود را در دستور کار قرار دهند و در مواردی که بین برنامه‌های جاری و مفهوم اقتصاد مقاومتی تناقض به وجود می‌آید (به‌طوری که این برنامه‌ها منجر به افزایش آسیب‌پذیری اقتصاد یا ضربه به بنیه تولید داخلی شود) آن برنامه‌ها را ملغی کنند.

ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و تأکیدات مقام معظم رهبری راجع به این مفهوم، دال بر این است که حالت مطلوب در نگاه سیاست‌گذاران کل، اتخاذ رویکرد حداکثری نسبت به اقتصاد مقاومتی است.^۱ با توجه به توضیحات ارائه شده، اتخاذ رویکرد حداکثری، یک نشانه مهم می‌تواند داشته باشد؛ اینکه برنامه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت در چارچوب مفهوم اقتصاد مقاومتی طراحی و تدوین می‌شوند و برنامه اقتصاد مقاومتی چیزی جدای از برنامه‌های دیگر نیست.

در ارزیابی عملکرد دولت براساس نشانه فوق‌الذکر باید گفت که اگرچه ادعا می‌شود برنامه کوتاه‌مدت

۱. «همه برنامه‌های اقتصادی دولت بایستی در این مجموعه اقتصاد مقاومتی و در این سیاست‌ها بگنجد؛ حتی برنامه ششم و برنامه و بودجه‌های سالیانه، همه باید براساس این اقتصاد مقاومتی شکل بگیرد؛ یعنی هیچ‌کدام از اینها در هیچ بخشی، غیرمنطبق با این سیاست‌ها نباشد؛ نه اینکه فقط مخالفت نداشته باشد بلکه کاملاً منطبق با این سیاست‌ها باشد»، بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با هیئت دولت، ۴ شهریورماه ۱۳۹۴.

و برنامه میان‌مدت براساس بایسته‌ها و الزامات اقتصاد مقاومتی نگاشته شده است، اما باید گفت که بررسی‌ها چنین ادعایی را تأیید نمی‌کند.

توضیح اینکه بررسی نسبت بین بودجه ۱۳۹۵ و برنامه‌های مصوب اقتصاد مقاومتی تا حدی مشکل است؛ یک نگاه این است که به دلیل انقباض‌هایی که در چند سال اخیر در منابع مالی دولت رخ داده است، اساساً بودجه به سند تراز دخل و خرج دولت تبدیل شده است؛ به عبارت دیگر، بودجه‌ریزی در ساختار نهادی کنونی ایران، این ظرفیت را ندارد که محملی برای سیاستگذاری باشد. نگاه دیگر این است که توجه به ضرورت اقتصاد مقاومتی و تأکیدی که مسئولان نظام نسبت به این مفهوم دارند، ایجاب می‌کند که ظرفیت‌سازی در بودجه به منظور سیاستگذاری در راستای اقتصاد مقاومتی انجام شود. برای مثال، سامان دادن به پرداخت یارانه‌ها، مدیریت بهتر در دریافت مالیات و الزام همه دستگاه‌ها به کاهش هزینه‌ها، مواردی هستند که باعث ظرفیت‌سازی در بودجه می‌شوند.

در باب بررسی تطابق برنامه میان‌مدت با بایسته‌های اقتصاد مقاومتی نیز نقدهای جدی مطرح است که قصد ورود جزئی به آنها را نداریم؛ به همین مقدار بسنده می‌کنیم که بررسی‌های مرکز پژوهش‌ها نشان می‌دهد که میزان تطابق لایحه احکام مورد نیاز برنامه ششم با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، علیرغم ادعای تطابق حداکثری مندرج در خود سند، بسیار اندک است.

بررسی‌های آماری مبتنی بر تحلیل محتوا نشان می‌دهد که تنها ۲۴ درصد از مواد لایحه احکام مورد نیاز برای اجرای برنامه ششم با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مرتبط هستند؛ چنانچه موارد قابل تفسیر را هم به تحلیل اضافه کنیم، مشخص می‌شود به‌طور کلی، ۳۳ درصد از مواد لایحه احکام به‌صورت مستقیم و یا به‌صورت تفسیرپذیر با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در ارتباط هستند و در نتیجه ۶۷ درصد از مواد، رابطه‌ای با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی ندارند.^۱

در مجلس دهم، دولت محترم مجدداً لایحه‌ای را تحت عنوان برنامه ششم توسعه به مجلس ارائه کرد؛ این لایحه تفاوت چندانی با لایحه احکام مورد نیاز برای اجرای برنامه ششم (که پیش‌تر ارائه شده بود) ندارد و با درج سه ماده به صدر لایحه، اهداف، پیش‌بینی منابع مالی و اولویت‌ها نیز اضافه شده‌اند. نکته بسیار مهم این است که به تبع نوع نگاه حقوقی دولت به برنامه پنج‌ساله، به جای آنکه مانند فرآیند سابق عمل شود (به این صورت که دولت لایحه برنامه پنج‌ساله را با کسب نظر حداکثری از فعالان اقتصادی بخش خصوصی و همچنین بدنه دولت تدوین کرده و برای تصویب به مجلس بفرستد)، دولت رویکرد جدیدی اتخاذ کرده که به تبع این رویکرد، تشتت، گریبانگیر نظام برنامه‌ریزی کشور شده است. توضیح چنین ادعایی به این صورت خواهد بود که در مجلس نهم، لایحه «تنظیم برخی از احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور» و لایحه «احکام مورد نیاز برای اجرای برنامه ششم توسعه» و در مجلس دهم

۱. برای مطالعه بیشتر رجوع کنید به گزارش مرکز پژوهش‌ها به شماره مسلسل ۱۴۷۲۱.

لایحه «برنامه ششم توسعه» توسط دولت ارائه شده است؛ به اذعان بسیاری از کارشناسان، تجمیع این لوایح فاصله زیادی با برنامه پنج‌ساله مطلوب دارد. همچنین سندی تحت عنوان سند برنامه ششم توسعه به صورت غیررسمی و صرفاً جهت اطلاع، به نمایندگان مجلس نهم و دهم ارائه شد و به دلیل ارائه غیررسمی، مجلس توانایی ورود به محتوا و جرح و تعدیل اجزای آن را ندارد. نقد و بررسی هر یک از این لوایح و اسناد، نیاز به گزارش مجزایی دارد اما غرض از ارائه بحث این است که در حال حاضر نظام برنامه‌ریزی کشور دچار تشتت شده است و نه تنها برنامه میان مدت نسبت مشخصی با اقتصاد مقاومتی ندارد بلکه اساساً جهت‌گیری مشخصی در برنامه میان مدت دیده نمی‌شود.

۳-۱-۲. ابتدا بر برنامه‌ریزی تعاملی

حرکت در جهت اقتصاد مقاومتی نیازمند تغییر اساسی در نحوه تفکر برای اداره جامعه و به ویژه اقتصاد است. تاکنون در کشور نحله‌های فکری گوناگونی به لحاظ سیاسی و اقتصادی بر مسند امور نشست‌اند و در عرصه مدیریت کلان کشور اقدام به تصمیم‌گیری کرده‌اند. برنامه‌های اول تا پنجم که از سال ۱۳۶۸ تاکنون تهیه و تصویب و اجرا شده‌اند و بودجه‌های سنواتی در طی این دوران محصول این تفکرات هستند. به رغم تفاوت‌های این دیدگاه‌ها به لحاظ سیاسی و اقتصادی، در عمل چند ویژگی مشترک بر همه آنها تا حدود زیادی حاکم بوده است از جمله اتخاذ راه‌حل‌های جزیره‌ای و دستگامی و نادیده گرفتن تفکر سیستمی و دوم تکیه بر منابع داخلی و خارجی از جمله درآمدهای نفتی و استقرار به جای محور قرار دادن رشد بهره‌وری. در همین چارچوب و روش بوده است که به رغم همه موفقیت‌های به دست آمده و صرف منابع هنگفت، متأسفانه کشور در تراز منابعی که صرف کرده است یا منابع بالقوه‌ای که دارد (به ویژه سرمایه‌های ارزشمند انسانی و اجتماعی) نتیجه مطلوب حاصل نکرده است.

یکی از کارکردهای مهم اقتصاد مقاومتی می‌تواند این تغییر دیدگاه در اداره کشور باشد. شاید مهمترین پیام سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، ضرورت داشتن نگاه سیستمی به مسائل کشور و امکانات کشور است.^۱

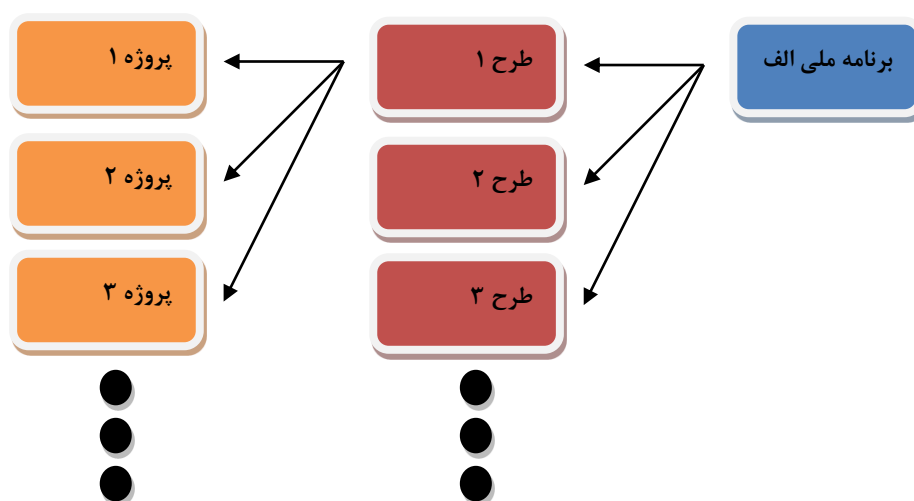
بر پایه این مقدمات، می‌توان برنامه اقتصاد مقاومتی دولت را از منظر میزان تعاملی بودن مورد ارزیابی قرار داد؛ توضیح ضروری اینکه انصراف دولت از برنامه اول اقتصاد مقاومتی و حرکت به سمت برنامه دوم (در بخش ۲ توضیحاتی راجع به این دو برنامه ارائه شده است) با این استدلال انجام شد که نمی‌توان هر یک از بندهای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی را به یک دستگاه خاص سپرد و انتظار

۱. برای تقریب به ذهن، می‌توان یک مثال مطرح کرد: یکی از محورهای مهم سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، بحث امنیت غذایی است. یک نوع نگاه به امنیت غذایی آن است که انبارهای کشور و به ویژه ذخایر استراتژیک، با واردات (و به ویژه با استفاده از پول نفت) پر شود. راه دوم این است که قیمت تضمینی محصولات استراتژیک آنقدر بالا برود که برابر با نیاز داخلی در داخل تولید شود و در ادامه منابع مورد نیاز برای پرداخت قیمت تضمینی را از محل درآمدهای نفتی تأمین کنیم. واقعیت آن است که کشور تاکنون هر دو راه را رفته است و نتیجه آن بوده است که با تحریم نفت منابع ما با مشکل مواجه شده و از طرف دیگر با مسئله بحران آب نیز مواجه شده‌ایم.

راه درست آن است که کشور در موضوع امنیت غذایی برنامه‌ای داشته باشد که در آن هم موضوع آب، هم بهره‌وری در سطح زیر کشت و هم تغییر الگوی مصرف مردم دیده شود و در ادامه، الگوی مصرف به سمت استفاده از محصولات غذایی پرفایده‌ای که در داخل کشور می‌توانیم تولید کنیم، جهت داده شود.

پیشرفت حداکثری داشت؛ در عوض می‌بایست چالش‌های اساسی کشور را با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی احصا کرده و این چالش‌ها را حسب موضوع به دو یا چند دستگاه کارسپاری کنیم. تدوین برنامه‌های ملی اقتصاد مقاومتی با این نگاه انجام شد که تحقیقاً به گام به جلو تلقی می‌شود.

برای هر یک از برنامه‌های ملی یک رئیس تعیین شده و ذیل آن، دستگاه‌های مختلف، متولی طرح‌های خاصی شده‌اند. بررسی‌ها نشان می‌دهد که برنامه جدید دولت نیز در بعضی طرح‌ها (یک سطح پایین‌تر از برنامه‌های ملی)، مجدداً دچار همان آسیب قبلی یعنی عدم برنامه‌ریزی تعاملی شده است. برای فهم بیشتر به الگوی شماتیک زیر توجه فرمایید.

در میان کلیه طرح‌های ارائه شده، موارد متعددی وجود دارد که اجرا و پیاده‌سازی آن، از عهده یک دستگاه منفرد خارج است. چند مورد از طرح‌هایی که دارای چنین ویژگی هستند، عبارتند از:

طرح ارتقای بهره‌وری انرژی (وزارت نفت)، طرح ارتقای بهره‌وری آب (وزارت جهاد کشاورزی)، طرح توسعه صادرات غیرنفتی (سازمان توسعه تجارت)، طرح جذب سرمایه‌گذاری خارجی (سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی ایران)، طرح عدالت بین منطقه‌ای و عدالت سرزمینی (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور)، طرح تحقق عدالت بین‌نسلی و چگونگی استفاده از انفال (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور)، طرح دانش‌بنیان کردن اقتصاد و جامعه (وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)، طرح اصلاح رفتارهای فعالان اقتصادی و خانوارها (وزارت امور اقتصاد و دارایی)، طرح مبارزه با اقتصاد زیرزمینی و قاچاق (وزارت کشور)، طرح شفاف‌سازی و مبارزه با فساد مالی، اداری و اقتصادی (وزارت امور اقتصاد و دارایی)، طرح توانمندسازی بخش خصوصی (وزارت امور اقتصاد و دارایی)، طرح محدود کردن نقش و وظایف دولت به امور حاکمیتی و تصدی‌های اقتصادی اجتماعی اجتناب‌ناپذیر (وزارت امور اقتصاد و دارایی).

به نظر می‌آید که طرح‌های فوق، به گونه‌ای هستند که اجرای موفقیت‌آمیز آنها، مستلزم همکاری و تعامل بین چند دستگاه مرتبط است و یک سازمان منفرد نمی‌تواند طرح مزبور را به تنهایی به سرانجام

مطلوب برساند. لذا برنامه جدید دولت در حوزه اقتصاد مقاومتی و به طور خاص، پروژه‌های دارای اولویت برای سال ۱۳۹۵، از منظر برنامه‌ریزی تعاملی، نتوانسته است نمره قابل قبولی کسب کند.

۳-۱-۳. ابتدا بر برنامه‌ریزی فراقوه‌ای

تغییر نگاه به مسائل کشور از نگاه پروژه‌ای و موردی به نگاه نظام‌مند، شرط لازم برای موفقیت در اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی است. به نظر می‌آید که یکی از شروط کافی برای پیاده‌سازی برنامه‌های نظام‌مند، این است که همه اجزا و قوای کشور به سهم خود نقشی را در راستای مقاوم‌سازی اقتصاد برعهده بگیرند.^۱

اعضای ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی بجز رئیس سازمان صداوسیما همگی از بدنه قوه مجریه هستند. نقد جدی این است که چرا دیگر قوا در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی عضویت ندارند. البته این نقد همانقدر که نسبت به دولت محترم مطرح باشد، به سایر قوا نیز مطرح است.

۳-۱-۴. نحوه تأمین منابع مالی برنامه

اجرای هر برنامه‌ای مشتمل بر طرح‌ها و پروژه‌های مشخص، بدون تأمین منابع مالی، امری محال و غیرممکن است. در مجموعه مستندات اجرایی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی راجع به ۱۲ برنامه ملی، فصلی مجزا تحت عنوان جداول درآمد- هزینه و یا محل تأمین منابع مالی برای هر یک از پروژه‌ها (به‌طور خاص پروژه‌هایی که بار مالی دارند) مطرح نشده است. در عوض در بند چهارم از تصویب‌نامه هر یک از دستگاه‌ها آمده است: «تأمین منابع مالی لازم برای اجرای هر یک از پروژه‌های مصوب، برعهده دستگاه مجری می‌باشد و مجری باید در چارچوب اعتبارات، وظایف و اختیارات دستگاه مجری، کلیه اقدامات لازم را برای تأمین مالی پروژه به نحوی به‌عمل آورد که پروژه طبق زمانبندی مصوب اجرا شود».

از طرف دیگر در تبصره «۱۶» از قانون بودجه سال ۱۳۹۵ آمده است: «به دولت اجازه داده می‌شود برای تسریع در اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به‌منظور تأمین اعتبار موردنیاز پروژه‌های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، علاوه بر اعتباراتی که در بودجه دستگاه‌های اجرایی منظور شده است، نسبت به استفاده از منابع بودجه حداکثر تا ده درصد (۱۰٪) اعتبارات هزینه‌ای (به‌استثنای فصول اول و ششم) و پنج درصد (۵٪) اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و تصویب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی برای تأمین اعتبار اجرای برنامه‌ها، طرح‌ها و پروژه‌های اقتصادی مورد استفاده قرار دهد».

۱. برای مثال یکی از محورهای مهمی که هم در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و هم پس از آن در سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه بر آن تأکید شده بحث قطع وابستگی به نفت است. حال پرسش اساسی این است که آیا قطع وابستگی به نفت هدفی است که وزارت امور اقتصاد و دارایی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور باید آن را پیگیری کنند؟ تجربه و عملکرد کشور در راستای دستیابی به این هدف، چنین ادعایی را تأیید نمی‌کند. در حقیقت چون تاکنون این‌گونه به مسئله نگاه شده است، در دستیابی به هدف نیز موفقیت چندانی حاصل نشده است. در قطع یا کاهش وابستگی به نفت همان‌قدر که وزارت امور اقتصاد و دارایی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مسئول هستند، وزارت بهداشت، درمان و وزارت آموزش و پرورش و ستاد مشترک نیروهای مسلح و کمیته امداد امام خمینی (ره) و سایر دستگاه‌ها نیز مسئول هستند. برنامه همه دستگاه‌ها درباره شیوه انجام وظایف خود باید مبتنی بر بررسی‌های دقیق در راستای دو هدف عمده باشد: ۱. افزایش کارآمدی در مخارج ۲. کاهش هزینه‌های کشور.

در کلیت، ارتباط مالی بین پروژه‌های دارای اولویت در سال ۱۳۹۵ مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی با بودجه سال ۱۳۹۵ برقرار شده است، اما باید گفت که این نوع مواجهه با تأمین مالی پروژه‌ها امری بدیع بوده و از منظر کارشناسی غیرقابل قبول است؛ دولت محترم از یکسو پروژه‌ها را تصویب و ابلاغ کرده است و از طرف دیگر با یک ماده کلی سعی بر آن دارد که منابع آن را تأمین کند. این نوع اقدام از یک طرف باعث کاهش شفافیت می‌شود و از طرف دیگر منابع تخصیص یافته به هر پروژه، صرفاً پس از تخصیص قابل شناسایی هستند. به عبارت دیگر نقش مجلس در این پروژه‌ها (به خصوص پروژه‌هایی که ماهیت عمرانی دارند) بسیار کم‌رنگ است.

۵-۱-۳. نحوه نظارت بر عملکرد برنامه

در اسناد منتشر شده درباره ۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی، ابزاری تحت عنوان «نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد مقاومتی (نیپا)» به منظور نظارت و ارزیابی طراحی شده است. اهداف این نظام عبارتند از:

۱. کسب اطمینان از تبدیل و ترجمان درست سیاست‌های اقتصاد مقاومتی به برنامه‌ها، طرح‌ها و پروژه‌ها
۲. حصول اطمینان از صحت اهداف و برنامه‌ها
۳. حصول اطمینان از تحقق اهداف
۴. به روز کردن پروژه‌ها، اهداف برنامه‌های ملی یا اهداف نهایی
۵. بازتخصیص منابع

در این نظامنامه وظایف ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، دبیرخانه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، رؤسای برنامه‌های ملی، کارگروه برنامه‌های ملی، مسئولان طرح‌ها، مجریان پروژه‌ها و همکاران پروژه‌ها به تفکیک بیان شده است.^۱

در مورد نیپا چند نکته مهم قابل طرح است:

۱. در ابلاغیه مربوط به پروژه‌ها، خطاب به دستگاه‌ها و وزارتخانه‌ها، مجموعه‌ای از بازه‌های زمانبندی خاص مطرح شده است؛ به عبارت دیگر از دستگاه‌ها خواسته شده است که روند پیشرفت پروژه را براساس «نیپا» و طی زمانبندی‌های مشخص به دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی گزارش دهند. نکته بسیار مهم این است که قید فوریت بر همه زمانبندی‌ها حاکم است. برای مثال به دستگاه مجری حکم شده است که حداکثر طی مدت دو روز از ابلاغ پروژه‌ها می‌بایست نسبت به صدور حکم برای معاون یا معاونین ذیربط اقدام کند. مجری منصوب موظف است ظرف مدت یک هفته، هر یک از پروژه‌ها را در چارچوب منشور پروژه مندرج در «نیپا» طراحی و تهیه کند. دستگاه مجری موظف است هر دو هفته یکبار براساس «نیپا» گزارش عملکرد دهد و در نهایت پس از ارائه گزارش واصله از سوی دستگاه مجری و بررسی مستندات، جلسات هفتگی سه‌جانبه بین رئیس ستاد، دستگاه مجری و دبیرخانه ستاد تشکیل می‌شود.

۱. برای مطالعه بیشتر رجوع کنید به «مستندات اجرایی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی (۴)» بر روی پورتال دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی.

این سطح از فوریت در تأمین مستندات و تشکیل جلسات، حقیقتاً شایسته و درخور تقدیر است، اما سؤال این است که آیا تا به حال (که چند ماه از تصویب و ابلاغ پروژه‌ها گذشته است) این اقدامات انجام شده است؟

پیشنهاد می‌شود که چنانچه مستندات، گزارش‌های عملکرد و صورت جلسات رسیدگی به عملکرد پروژه‌ها موجود است، این موارد روی سایت دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی بارگذاری شود. اما چنانچه چنین مستنداتی وجود ندارد، باید گفت که جدیت در برنامه‌ریزی و عدم جدیت در پیگیری مصوبات، دو مقوله متناقض هستند که نتیجه‌ای جز سست شدن نظام برنامه‌ریزی ندارد.

۲. براساس «نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد مقاومتی (نیپا)» شاخص‌های اقتصاد مقاومتی توسط دبیرخانه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی پیشنهاد و توسط ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی تصویب می‌شود. پس از تصویب، دبیرخانه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مسئول سنجش و پایش این شاخص‌ها شناخته شده است.

در مورد شاخص‌های تحقق اقتصاد مقاومتی دو مطلب مهم قابل ذکر است. مطلب اول اینکه، یکی از روش‌های کاربردی برای نظارت بر میزان موفقیت قوای سه‌گانه و به‌طور خاص دولت در پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی، تدوین شاخص‌های کاربردی و رصد ادواری آنهاست؛ این ایده نه تنها ایده جدیدی نیست بلکه باید گفت که از ابتدای طرح مفهوم اقتصاد مقاومتی، این ایده مطرح بود؛ همچنین سازمان‌های بین‌المللی نظیر بانک جهانی و سازمان شفافیت بین‌الملل، به‌منظور ارائه گزارش‌های سالیانه خود، از یکسری شاخص‌های دقیق و کارشناسی شده استفاده می‌کنند. متأسفانه از زمان طرح مفهوم اقتصاد مقاومتی و به‌طور خاص از زمان ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، هیچ‌گاه رصد شاخص‌های اقتصاد مقاومتی در دستور کار قوا و مخصوصاً دولت قرار نگرفته است؛ به‌نظر می‌آید اراده‌ای برای رصد شاخص‌ها وجود ندارد.

مطلب دوم اینکه تا به حال، مجموعه‌ای از شاخص‌های اقتصاد مقاومتی توسط سازمان‌های مختلف تدوین و ارائه شده است. شاخص‌های طراحی شده توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور در پوشه‌ای تحت عنوان «مستندات اجرایی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی (۳)» در سامانه دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، بارگذاری شده است. بررسی و دقت در این مجلد نشان می‌دهد که شاخص‌های معرفی شده، فارغ از میزان دقت در طراحی و امکان یا عدم امکان رصد کمی هر یک از آنها، فاقد وزن‌دهی مناسب هستند. برای مثال شاخص «میزان ثبت اختراعات» و شاخص «سهم عوائد نفتی در بودجه کشور» دو مقوله مجزا و غیرهمگون هستند و بررسی چنین شاخص‌هایی در یک بسته تحت عنوان شاخص‌های اقتصاد مقاومتی نیازمند وزن‌دهی است؛ در غیر این صورت نتایج نهایی نسبت به واقعیت تورش خواهد داشت؛ با توجه به مطالب مطرح شده می‌توان پیشنهاد داد که در صورت وجود عزم و اراده نسبت به رصد و پایش شاخص‌های اقتصاد مقاومتی، دولت

محترم می‌تواند مجموعه گزارش‌هایی را که در مورد شاخص‌های اقتصاد مقاومتی نگاشته شده است، مورد تحلیل قرار دهد و با استفاده از نظرات نخبگان، یکسری شاخص‌های مورد وفاق را شناسایی و وزن‌دهی کند و در نهایت این شاخص‌ها را به‌صورت ادواری رصد کرده و نتایج را منتشر کند.

۲-۳. ارزیابی جزئی پروژه‌های دارای اولویت سال ۱۳۹۵ (مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی)
نظر به اینکه مصوبات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به‌عنوان اولویت‌های سال ۱۳۹۵، مجموعه‌ای متشکل از موضوعات و حوزه‌های تخصصی گوناگون است، لذا ارزیابی جزئی این مصوبات، مستلزم کسب نظر از کارشناسان حوزه‌های مرتبط است؛ از این‌رو، مصوبات ستاد فرماندهی، به تناسب موضوع، به دفاتر و گروه‌های مختلف مرکز پژوهش‌های مجلس ارسال و کسب نظر شد. در مورد هر یک از پروژه‌ها، سه سؤال اساسی مطرح شده است:

۱. با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی، آیا طرح‌ها و پروژه‌های معرفی شده در راستای رفع چالش‌های اساسی بخش مورد نظر هستند؟
۲. آیا از لحاظ مالی، منابع کافی، از لحاظ کارشناسی توان لازم و نیز عزم جدی برای اجرایی‌سازی این طرح‌ها و پروژه‌ها وجود دارد؟

۳. آیا طرح‌ها و پروژه‌های پیشنهاد شده، باعث ایجاد تحول و پویایی در بخش مورد نظر می‌شود، یا تنها برنامه و عملکرد رایج دستگاه‌ها در دستور کار قرار می‌گیرد؟
نتیجه تحلیل محتوای پروژه‌ها در قسمت پیوست گزارش منعکس شده است.

تحلیل کلی محتوای پروژه‌ها به این صورت خواهد بود که مؤلفه مقاومت و رفع آسیب‌پذیری اقتصاد به معنای دقیق کلمه، در بسیاری از پروژه‌ها دیده نشده است. به عبارت دیگر، سؤال مشخص این است که چنانچه اقتصاد مقاومتی مطرح نبود، کدام یک از موارد از فهرست پروژه‌های مصوب کنار گذاشته می‌شد؟
افزودن پارامتر هویتی مقاومت، نگاه به برنامه‌ریزی را از نگاه سنتی دور می‌کند. در نگرش سنتی برنامه‌ریزی، با استفاده از روندهای گذشته، روندهای آینده ترسیم می‌شود و با سیاستگذاری، این روندها اصلاح می‌گردد. در نگاه متکی به اقتصاد مقاومتی، روندهای آینده و ضربه‌های مخرب ساخت و هویت اقتصاد ملی مبنای برنامه‌ریزی قرار می‌گیرد. بنابراین اقتصاد مقاومتی بر مبنای نگرش از آینده به حال طراحی شده و درصدد ایجاد چارچوبی است که به موجب آن، اقتصاد کشور نسبت به ضربه‌های مخرب ساخت و هویت اقتصاد ملی، مقاومت داشته باشد. این نگاه تا حد زیادی در پروژه‌های مصوب مغفول مانده است.

پروژه‌هایی نظیر «احداث و تکمیل شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی»، «ایجاد و ساماندهی ۱۸۰ تشکل بهره‌برداران آب و زمین»، «اصلاح نظام اداری و استقرار دولت الکترونیک»، «ساخت ماهواره سنجش از راه دور و ماهواره مخابراتی بومی»، «ایجاد یک کریدور فناوری اطلاعات و ارتباطات»، «نصب کنتورهای

هوشمند بر روی چاه‌ها»، «تکمیل و بهره‌برداری از نیروگاه پرند»، «اتمام عملیات برق‌رسانی به کلیه روستاهای دارای ده تا بیست خانوار»، «تکمیل و بهره‌برداری از خطوط راه آهن و آزادراه‌ها»، «رونق بخش مسکن»، «بهبودی حاشیه کلانشهرها و بافت‌های فرسوده»، «یکسان‌سازی نرخ ارز»، «ساماندهی بازار آرد و نان»، «تهیه واگن برای متروهای تهران و کلانشهرها» و... مواردی هستند که اگرچه می‌توان ارتباط آنها را با سیاست‌های اقتصاد مقاومتی استخراج کرد اما باید گفت که پروژه‌های ذکر شده و دیگر پروژه‌های گزینش شده برای اجرا در سال ۱۳۹۵، اغلب جزء وظایف ذاتی دستگاه‌ها بوده‌اند و چنانچه مفهوم اقتصاد مقاومتی مطرح نبود، باز هم اکثریت این پروژه‌ها در دست اجرا قرار می‌گرفتند.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

ارزیابی برنامه دولت در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی تحت عنوان «۱۲ برنامه اقتصاد مقاومتی» و پروژه‌های مصوب برای سال ۱۳۹۵ حاوی نکات زیر است:

- رویکرد حداکثری نسبت به مفهوم اقتصاد مقاومتی در نظامات برنامه‌ریزی (برنامه‌های کوتاه‌مدت و میان‌مدت) مشاهده نمی‌شود.

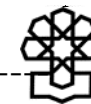
- حل معضلات ساختاری اقتصاد ایران، با ارائه راه‌حل‌های جزیره‌ای و دستگاهی امکانپذیر نیست؛ راه‌حل جزیره‌ای به این معناست که یک دستگاه یا سازمان منفرد، متصدی و مسئول رفع یک مشکل ساختاری شناخته شود حال آنکه از توان اجرایی آن سازمان خارج است. برنامه جدید دولت در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی اگرچه گام‌های مناسبی در جهت برنامه‌ریزی تعاملی برداشته است، اما همچنان از این نقیصه رنج می‌برد چراکه در مورد بسیاری از طرح‌های مهم و زیربنایی که به‌طور خاص مورد تأکید و تحت شمول مفهوم اقتصاد مقاومتی قرار می‌گیرد، فکر اساسی نشده است.
- همکاری بین قوا در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی غیرقابل اجتناب است که این مهم در حدود مورد انتظار محقق نشده است.

- بررسی جزئی محتوای پروژه‌های اقتصاد مقاومتی در سه محور کلی صورت گرفته است: ۱. هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی) ۲. منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی ۳. اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
- تحلیل کلی محتوای پروژه‌ها حاکی از این است که مؤلفه مقاومت و رفع آسیب‌پذیری اقتصاد به معنای دقیق کلمه، در بسیاری از پروژه‌ها دیده نشده است. به عبارت دیگر، سؤال مشخص این است که چنانچه اقتصاد مقاومتی مطرح نبود، کدام یک از موارد از فهرست پروژه‌های مصوب کنار گذاشته می‌شد؟
- نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد مقاومتی اگرچه از نظر تئوریک، محتوای مناسبی را راجع به نظارت بر برنامه‌های ملی اقتصاد مقاومتی و پروژه‌های ذیل آن ارائه داده است اما تا به حال خروجی‌های

آمار خاصی براساس این نظامنامه (میزان پیشرفت پروژه‌ها) مشاهده نشده است؛ همچنین شاخص‌های ارزیابی تحقق اقتصاد مقاومتی فاقد وزن‌دهی مناسب برای هر یک از شاخص‌ها بوده و به‌نظر می‌آید که اراده جدی برای ارزیابی این شاخص‌ها وجود ندارد.

- بسیاری از پروژه‌های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی برای سال ۱۳۹۵، دارای بار مالی هستند. به اذعان کارشناسان مرکز پژوهش‌ها و یا کسب خبر از دستگاه‌های ذیربط، منابع مالی بعضی از پروژه‌ها تأمین شده و نسبت به تأمین منابع مالی پروژه‌های دیگر اطلاعی در دست نیست.

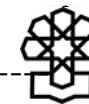
- درج یک بند کلی در بودجه سال ۱۳۹۵ جهت تأمین منابع مالی پروژه‌های اقتصاد مقاومتی مصوب ستاد فرماندهی و عدم تفکیک بین منابع مورد نیاز برای هر پروژه، رویکردی جدید بوده که تا حد زیادی برای صاحب‌نظران حوزه بودجه‌ریزی غیرقابل قبول و غیرکارشناسی تلقی می‌شود.

جدول ۱. اظهارنظر راجع به مصوبات مربوط به وزارت صنعت، معدن و تجارت

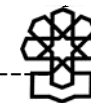
عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
رونق تولید و تعیین تکلیف ۷۵۰۰ واحد تولیدی مشکل‌دار با هدف فعال نمودن آنها	با عنایت به رکود حاکم بر بخش تولید در سال‌های اخیر و منفی شدن نرخ رشد بخش صنعت و معدن و به‌خصوص تعطیلی و نیمه‌فعال شدن واحدهای تولیدی و رسیدن تولید به سطح حدود ۳۰ درصد ظرفیت که عمدتاً ناشی از نبود سرمایه در گردش و مشکلات مالی بوده است؛ به نظر می‌رسد موضوع رونق تولید در سطح ۷۵۰۰ واحد تولیدی دارای مشکل (اعم از تعطیل یا نیمه‌فعال) بسیار حائز اهمیت بوده و در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی قابل دفاع است.	به دلیل محدود بودن منابع داخلی دستگاه‌های مجری و به‌خصوص اینکه عمده این پروژه‌ها باید توسط سازمان‌های توسعه‌ای مانند ایدرو- ایمیدرو و سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی اجرایی و عملیاتی گردند؛ به نظر می‌رسد توان کارشناسی برای اجرا وجود دارد، اما تأمین منابع مالی در چارچوب اعتبارات، وظایف و اختیارات دستگاه مجری مبهم است. زیرا با اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی و واگذاری اکثر واحدهای سودده این سازمان‌های توسعه‌ای	بدون تردید اجرای کامل پروژه‌های مطرح شده می‌تواند آثار رکود در بخش را تخفیف دهد که این امر مستلزم دو نکته اساسی است: اول اینکه برنامه‌های عملیاتی این پروژه‌ها در زمان مقرر توسط دستگاه‌های مجری تهیه و تدوین گردد و دوم اینکه منابع مالی مصوب نیز در قالب زمانبندی معین با نظارت مستمر دستگاه مجری تخصیص پیدا کند.
ارتقای رقابت‌پذیری واحدهای تولیدی کوچک و متوسط با هدف افزایش صادرات	میزان صادرات مستقیم در صنایع کوچک و متوسط چندان معنادار نیست، زیرا بیشتر محصولات این صنایع با نگاه به بازار داخلی تولید می‌شود و به دلایل متعددی از جمله کیفیت پایین، قیمت بالا و سطح تکنولوژی پایین، قدرت رقابت با کالاهای مشابه خارجی را ندارند. از سویی تولیدات SMEها بعضاً در قالب کالاهای واسطه‌ای در اختیار واحدهای بزرگ قرار می‌گیرند و پس از طی فرآیندهای لازم به کالاهای نهایی تبدیل و سپس صادر می‌شوند که اگر هدف ارتقای رقابت‌پذیری واحدهای	عملاً منابع مالی داخلی این سازمان‌ها تحلیل رفته و تنها راه، استفاده از سیستم بانکی و صندوق توسعه ملی است که این امر نیازمند تدابیر کارشناسی لازم است. همچنین با توجه به آثار اجرای برجام و باقی بودن مشکلات پس از اجرا به نظر می‌رسد استفاده از سرمایه‌گذاری خارجی در قالب سرمایه‌گذاری مشترک، چندان جایگاهی پیدا نخواهد کرد.	

عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
	SME به‌منظور افزایش صادرات مستقیم باشد؛ لازم است با تقویت شبکه‌ها و شکل‌گیری کنسرسیوم‌ها بین این واحدها امکان دستیابی به هدف مذکور فراهم شود. در خصوص واحدهای SME تولیدکننده کالاهای نهایی، تقویت تشکلهای و هم‌افزایی میان فعالان اقتصادی این واحدها می‌تواند به بهبود رقابت‌پذیری و افزایش صادرات کمک کند. لذا این هدف صرفاً با حمایت مالی قابل دستیابی نبوده و ضرورت دارد که با حمایت‌های نرم‌افزاری از قبیل بسترسازی در شکل‌گیری شرکت‌های کارآمد و صادرات محور، بهبود کیفیت و ارتقای استاندارد محصولات، تقویت برندسازی و غیره، راه‌های تحقق این هدف مهیا گردد.		
تکمیل طرح‌های صنعتی با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد	گزینش طرح‌های با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد و تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام ملی و دستیابی سریع به تولیدات این واحدها و جلوگیری از خواب سرمایه‌ها در راستای افزایش بهره‌وری سرمایه می‌تواند کمک مناسبی در شرایط رکودی حاکم بر تولید باشد.		
مدیریت هدفمند واردات در راستای حفظ تراز مثبت تجاری	مثبت بودن تراز هیچ‌گاه به‌طور مطلق نمی‌تواند برای یک کشور ایدئال باشد. مثبت شدن تراز تجاری ایران در شرایط فعلی به‌دلیل کاهش ارزش صادرات و واردات به‌طور همزمان می‌باشد، اما رشد کاهش واردات بیشتر از صادرات بوده و این به معنای کوچک شدن حجم تجارت خارجی	ناکافی بودن منابع مالی همواره منجر به بروز محدودیت‌هایی در اعطای یارانه مستقیم به بخش تولید و حمایت از واحدهای تولیدی مشکل‌دار در راستای افزایش ظرفیت تولید شده است که در نتیجه آن مجوز ورود بسیاری از کالاهای مشابه تولید داخل و حتی	به‌نظر می‌رسد طرح‌های پیشنهاد شده کفایت موضوع را نمی‌کنند و جلوگیری از ورود کالاهای غیرضرور و تمرکز و شناسایی مزیت نسبی کشور در جهت تقویت بنیه داخل پیش‌شرط دستیابی به اهداف طرح‌های پیشنهاد شده است. اگر چه طرح‌های پیشنهاد شده جزء وظایف ذاتی دستگاه‌های

عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
	ایران نسبت به سال‌های گذشته است. در حال حاضر حدود ۸۷ درصد واردات ایران، شامل مواد اولیه، واسطه و سرمایه‌ای است. یعنی بخش مصرفی آن کم است و به معنای آن است که اقتصاد ایران تا حد زیادی نسبت به واردات این اقلام وابسته است. یعنی اگر بخواهیم برخی محصولات را در داخل کشور تولید کنیم، ناگزیریم برای آنها واردات انجام دهیم. بنابراین به نظر می‌رسد پروژه معرفی شده، تنها در صورتی که ملاحظه فوق‌الذکر را مورد توجه قرار دهد، می‌تواند در راستای رفع چالش‌های تجارت خارجی ایران در حوزه اقتصاد مقاومتی ارزیابی شود.	کالاهای لوکس و غیر ضرور صادر شده است. البته علیرغم اینکه در این راستا برخی اقدامات از جمله جلوگیری از واردات خودروهای لوکس و نیز دریافت دو برابر سود بازرگانی از کالاهای گروه ۱۰ و محدودیت واردات از برخی از کشورها از جمله آمریکا صورت پذیرفته و اقدامات فوق منجر به کاهش واردات در برخی کالاهای غیر ضروری شده، اما با این حال اثربخشی کامل این سیاست‌ها منوط به حمایت از بخش تولید و تکیه به توان داخلی است. بنابراین می‌توان اظهار کرد با توجه به شرایط رکودی حاکم بر اقتصاد کشور از لحاظ مالی ممکن است مشکلاتی وجود داشته باشد، اما از لحاظ کارشناسی توان لازم در این زمینه وجود دارد.	ذریع از جمله وزارت صنعت، معدن و تجارت و سایر دستگاه‌های مرتبط می‌باشد که به تمامی اهداف مورد نظر نیز دست نیافته و اثربخشی نهایی منوط به ایجاد پویایی و تحول در بخش مورد نظر می‌باشد اما می‌تواند به عنوان گامی مفید جهت مدیریت هدفمند واردات در راستای حفظ تراز تجاری مثبت باشد.
افزایش صادرات کالا و خدمات غیر نفتی به میزان ۱۰ میلیارد دلار در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۹۴	تنوع درآمدهای صادراتی کشور، یکی از راه‌های مقاوم‌سازی اقتصاد و در راستای اهداف سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی (بندهای «۱۰»، «۱۱»، «۱۳» و «۱۵») است. آمارها نشان می‌دهد به طور متوسط طی سال‌های اخیر، میعانات گازی و محصولات پتروشیمی از کل صادرات سهمی حدود ۶۰ درصد را به خود اختصاص داده‌اند که با احتساب نفت این رقم به بیش از ۸۰ درصد خواهد رسید. درخصوص تحقق افزایش صادرات کالا و خدمات غیر نفتی به میزان ۱۰ میلیارد دلار در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۹۴ شایان ذکر است اگر صادرات را	با در نظر گرفتن میعانات گازی و محصولات پتروشیمی به عنوان اجزای صادرات محتمل است بتوان به این هدف دست یافت و توان مالی و کارشناسی لازم برای صادرات محصولات فوق وجود دارد. اما درخصوص صادرات سایر کالاها به معنای واقعی کلمه همچنان این نقیصه وجود دارد. البته درخصوص توان مالی باید گفت با توجه به اظهارات کارشناسان این حوزه، همچنان حمایت مستقیم از صادرات صورت نمی‌گیرد که یکی از مصادیق آن قطع جواز صادراتی و عدم حمایت از برند داخلی در بازارهای جهانی طی سال‌های اخیر است.	طرح‌هایی که منجر به متنوع‌سازی صادرات شود می‌تواند باعث ایجاد پویایی شده و یکی از مشکلات مهم کشور که عبارت است از استفاده نادرست و ناکافی از تجهیزات سرمایه‌ای را حل کند. به نظر می‌رسد طرح پیشنهاد شده به تنهایی نمی‌تواند باعث ایجاد پویایی و تحول در بخش مورد نظر شود. شایان ذکر است طرح پیشنهاد شده یکی از وظایف ذاتی و رایج دستگاه‌های مرتبط با امر صادرات می‌باشد که نه تنها در شرایط اقتصاد مقاومتی بلکه در شرایط عادی نیز می‌بایست در دستور کار دولت قرار گیرد.

عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
	شامل: میعانات گازی و محصولات پتروشیمی و سایر کالاهای که شامل کالاهای با ارزش افزوده پایین از جمله سنگ آهن و... می‌شود در نظر بگیریم، چندان دور از ذهن نیست که با توجه به روند صعودی نرخ ارز در کنار عوامل دیگر از جمله زمزمه تک‌نرخ شدن نرخ ارز و... انگیزه صادرات و به تبع آن میزان صادرات در سال ۱۳۹۵ افزایش یابد. اما اگر رقم واقعی صادرات کشور که فقط شامل سایر کالاهای به استثنای کالاهای با ارزش افزوده پایین و میعانات گازی و محصولات پتروشیمی می‌شود را در نظر بگیریم، رسیدن به عدد ۱۰ میلیارد دلار افزایش در سال جاری نسبت به سال گذشته چندان محتمل نیست.		

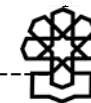

جدول ۲. اظهارنظر راجع به مصوبات مربوط به دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی

عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش موردنظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش موردنظر
ایجاد مراکز ارتقا و انتقال فناوری پیشرفته در مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی	اهداف اصلی ایجاد مناطق آزاد جذب سرمایه‌گذاری خارجی، صادرات کالا، انتقال فناوری‌های نوین و ایجاد اشتغال مولد است. پروژه یاد شده در راستای اهداف ایجاد مناطق آزاد و همچنین سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی است و در صورت تحقق، می‌تواند بخشی از مشکلات اشتغال و تولید در این مناطق را مرتفع کند.	تأمین منابع مالی به‌عهده دستگاه مجری گذاشته شده است؛ با توجه به کمبود زیرساخت‌ها در مناطق آزاد، سازوکار دقیق تأمین مالی پروژه‌های مذکور توسط دستگاه مجری مشخص نشده است.	در صورت اجرا، در راستای اهداف مناطق آزاد و همچنین سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی ارزیابی می‌شود.
۳۰ درصد افزایش میزان صادرات مجدد در مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی	در راستای اهداف مناطق آزاد و همچنین سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی است.	نحوه تأمین منابع مالی لازم برای اجرای پروژه‌های مذکور پیش‌بینی نشده است. ایجاد این مراکز نیاز به تدوین برنامه مدون جهت حمایت از تولید دارد و سازمان‌های این مناطق دچار مشکلاتی از قبیل عدم تکمیل زیرساخت‌های مورد نیاز واحدهای تولیدی در برخی از مناطق، عدم مدیریت یکپارچه در محدوده مناطق، عدم محصورسازی کامل محدوده، ناکارایی در سازمان‌های مناطق آزاد، نداشتن استراتژی بلندمدت و... هستند. بنابراین ضمن تمرکز بر اهداف اصلی مناطق آزاد توسعه زیرساخت‌های این مناطق جهت استقرار واحدهای تولید و رفع مشکلات مناطق آزاد نیز باید مورد توجه قرار گیرد در غیر این صورت موارد ذکر شده در مصوبه ستاد فرماندهی اقتصادی قابل تحقق نخواهد بود.	در صورت تحقق می‌تواند باعث تحول مثبت در وضعیت فعلی مناطق آزاد کشور شود.
۳۰ درصد افزایش صادرات از طریق ترانزیت در مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی	پروژه اشاره شده جزء اهداف فرعی مناطق آزاد تجاری- صنعتی محسوب می‌شود، لذا نمی‌توان گفت نقش اساسی در رفع چالش‌های حوزه صادرات ایفا خواهد کرد.	مناطق آزاد، نداشتن استراتژی بلندمدت و... هستند. بنابراین ضمن تمرکز بر اهداف اصلی مناطق آزاد توسعه زیرساخت‌های این مناطق جهت استقرار واحدهای تولید و رفع مشکلات مناطق آزاد نیز باید مورد توجه قرار گیرد در غیر این صورت موارد ذکر شده در مصوبه ستاد فرماندهی اقتصادی قابل تحقق نخواهد بود.	جزء اهداف فرعی مناطق آزاد می‌باشد، لذا نمی‌توان انتظار ایجاد تحول از این پروژه داشت.

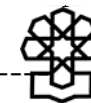
جدول ۳. اظهار نظر راجع به مصوبات مربوط به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
طراحی مدل جامع استقرار نظام بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد	استقرار نظام بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد، علیرغم اهمیت نیازمند تغییرات ساختاری به‌خصوص در قوانین ناظر بر بودجه‌ریزی و وظایف و مأموریت‌های دستگاه‌های اجرایی است. بنابراین، ابهام مهمی که در مورد اجرایی شدن آن وجود دارد، نحوه بازبینی این وظایف و تفکیک آنها به مأموریت‌های اصلی و فرعی است. نتیجه اینکه، اصلاح مشکلات ساختاری و نهادی اساسی که در حوزه نظام بودجه‌ریزی کشور مطرح است، در مقایسه با بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد دارای اولویت بالاتری است و مقدمه لازم برای تحقق آن است.	به نظر می‌رسد توان کارشناسی و عزم مورد نظر برای طراحی مدل استقرار نظام بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد در سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور وجود دارد.	تغییر شیوه‌های بودجه‌ریزی بدون توجه به مشکلات ساختاری موجود مانند عدم مرزبندی شفاف بین وظایف دستگاه‌های تهیه‌کننده و تصویب‌کننده بودجه، مشخص نبودن و درهم‌ریختگی وظایف و مأموریت‌های دستگاه‌ها، عدم تفکیک امور حاکمیتی از تصدیگری و عدم رعایت الزامات مربوط به هریک از آنها، عدم توجه به تفاوت ماهیت درآمدهای دولت ناشی از منابع بین‌نسلی، منابع حاصل از امور حاکمیتی، منابع حاصل از امور تصدی و... روشن نبودن محدوده بخش عمومی، نقص در رسیدگی به بودجه شرکت‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و مسائلی از این قبیل، به نظر می‌آید که این پروژه نتیجه قابل توجهی را به دنبال نخواهد داشت.
اصلاح نظام اداری و استقرار دولت الکترونیک	ارزیابی عملکرد برنامه‌های توسعه در کشور نشان می‌دهد که دستگاه‌های اجرایی کشور هیچ‌گاه آن گونه که باید نتوانسته‌اند اهداف برنامه را محقق کنند که این امر بیش از اینکه ناشی از ضعف در قوانین و عدم حاکمیت قانون در کشور باشد، ناشی از مشکلات ساختاری نظام اداری کشور است. هنگامی که با یک بوروکراسی ناکارآمد و فاقد ظرفیت‌های لازم مواجه هستیم، نایستی انتظار توسعه در سایر نظامات کشور را داشته باشیم. بدون یک نظام اداری کارآمد نمی‌توان به اهداف توسعه‌ای رسید چون نارسایی‌ها	منابع مالی: اصلاح نظام اداری نه تنها نیازی به منابع مالی ندارد بلکه تحقق آن منجر به کاهش هزینه‌های عمومی و افزایش منابع عمومی کشور می‌گردد. توان کارشناسی: متأسفانه طی سال‌های اخیر، بدنه دولت از نیروهای خلاق، کارآمد و باتجربه و متخصص خالی شده است و در این رابطه با ضعف جدی مواجه هستیم. عزم جدی: بسیاری از مسئولین کشور اساساً توجهی به اهمیت نظام اداری ندارند و این نظام را عنصری	اصلاح نظام اداری از جمله وظایف ذاتی همه دولت‌هاست.

عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
	و آسیب‌های موجود در نظام اداری به‌عنوان بستر فعالیت سایر نظامات کشور بر عملکرد آنها تأثیر مستقیم داشته و مانع جدی در مسیر نیل به اهداف این نظامات می‌گردد. از این رو اصلاح نظام اداری و به تبع آن توجه به دولت الکترونیک که یکی از الزامات و مؤلفه‌های نظام اداری کارآمد است از ضروریات اقتصاد مقاومتی است.	تبعی و وابسته به سایر نظامات کشور می‌دانند. تا زمانی که این دیدگاه اصلاح نشود نمی‌توان آمیدی به عزم جدی در این زمینه داشت.	
اصلاح نظام درآمد- هزینه استان‌ها	یکی از مشکلات نظام برنامه‌ریزی در ایران، برنامه‌ریزی متمرکز است که می‌توان از آن به‌عنوان یکی از موانع توسعه یاد کرد. نظام درآمد - هزینه استانی، تلاشی برای تمرکززدایی مالی و دادن اختیارات مالی بیشتر به استان‌ها است که از برنامه سوم آغاز شد. زمانی که تمام منابع به‌صورت متمرکز جمع‌آوری شده و مصرف آن از طریق تخصیص متمرکز صورت می‌گیرد، خواه‌ناخواه، اولویت‌های ملی جایگزین اولویت‌های محلی شده و سرچشمه ناکارایی شکل می‌گیرد. این پروژه هم‌راستا با محور سوم سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی است که بر «ایجاد بستر رقابت بین مناطق و استان‌ها و به‌کارگیری ظرفیت و قابلیت‌های متنوع در جغرافیای مزیت‌های مناطق کشور» تأکید دارد.	۱. با توجه به اینکه اصلاح نظام درآمد - هزینه عمده‌تاً ناظر بر اصلاح روندها، سازوکارها و برخی نهادهای سازشی و ترتیبات نهادی است، نیاز به منابع مالی ندارد و برخی از این بسترها پیش از این به وجود آمده و اکنون لازم است این بسترها و نهادهای توانمند شوند. ۲. یکی از مهمترین عوامل موفقیت این طرح، توان کارشناسی بالاست خصوصاً اینکه لازم است این توان کارشناسی در استان‌های کشور و مناطق مختلف وجود داشته باشد. با این حال توان کارشناسی نوعی دانش ضمنی است که در طول زمان کسب می‌شود و باید با آموزش و نظارت در کنار هم کنترل شود. قاعده‌تاً این وظیفه به‌عهده سازمان برنامه و بودجه است. ۳. متأسفانه با وجود ایجاد و تأسیس زیرساخت‌ها و ترتیبات نهادی، این نظام به اهداف خود نرسیده است. یکی از مهمترین دلایل آن عدم تمایل دولت	نظام درآمد - هزینه استانی، نوعی تغییر شیوه اداره دولت به‌صورت غیرمتمرکز می‌باشد. امروزه اکثر کشورهای توسعه‌یافته چه آنهایی که به‌صورت یکپارچه اداره می‌شوند و چه آنهایی که به‌صورت فدرالی اداره می‌شوند با توجه به شرایط محیطی و تاریخی تا حد امکان از شیوه غیرمتمرکز استفاده می‌کنند. زیرا این شیوه هزینه اداره را کمتر کرده و تصمیم‌گیری‌ها را کارآمدتر می‌کند. با توجه به این توضیحات می‌توان گفت اصلاح نظام درآمد - هزینه استانی ایجاد پویایی در اجرای وظیفه ذاتی دولت است.

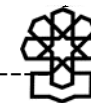
عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
		به محدود کردن اختیارات خود و تفویض آن به استان‌هاست. تمایل دولت به حداکثر کردن حیطه نفوذ و اختیار خود مانع از تقویت این نظام طی سال‌های گذشته شده است و چه بسا این مسئله نظام درآمد هزینه استانی را نسبت به سال‌های نخست اجرای آن، محدودتر کرده است. در حال حاضر به‌طور متوسط حدود ۴ درصد از مصارف بودجه از مجرای نظام درآمد - هزینه استانی تخصیص می‌یابد.	
واگذاری ۲۵۰۰ طرح ملی و استانی نیمه‌تمام عمرانی به بخش غیردولتی	کلیت این سیاست، مطلوب بوده و با سیاست‌های اقتصاد مقاومتی هم‌راستاست و به لحاظ کارشناسی نیز انجام آن تأیید می‌شود. هرچند در رابطه با فرآیند اجرای آن ملاحظات لازم است مدنظر قرار گیرد؛ این پروژه‌ها به نوعی دارایی دولت محسوب می‌شوند لذا در قیمت‌گذاری این پروژه‌ها باید دقت کافی مبذول شود تا از رانت‌خواری و فساد جلوگیری شود.	اجرای این امر نیاز به منابع مالی جدی ندارد و حتی در برخی حوزه‌ها درآمدزایی نیز دارد، توان کارشناسی مربوطه نیز تا حد خوبی وجود دارد، اما ممکن است به دلایل اقتصاد سیاسی انگیزه کافی در برخی دستگاه‌ها برای واگذاری پروژه‌ها وجود نداشته باشد. هرچند سازمان مدیریت ظاهراً عزم لازم برای واگذاری را دارد.	این سیاست براساس سایر قوانین (جدا از سیاست‌های اقتصاد مقاومتی) نیز باید اجرا می‌شد. ولی نمی‌توان آن را جزء اقدامات رایج دستگاه‌ها دانست چون همچنان‌که تا سال‌های اخیر دستگاه‌ها از اجرای آن اجتناب می‌ورزیدند، در حال حاضر نیز می‌توانند از اجرای آن سر باز بزنند ولی با توجه به احکام قانونی اخیر و سیاست‌های دولت، واگذاری پروژه‌ها در دستور کار قرار گرفته است. به‌علاوه بنابر گزارش سازمان برنامه (دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی) تعداد قابل توجهی پروژه تا به حال واگذار شده است. البته باید در نظر داشت که ممکن است فرآیند واگذاری دارای اشکالاتی (فساد و ناکارایی) باشد که فعلاً در مورد آن نمی‌توان قضاوت کرد.
اجرای چرخه مدیریت بهبود بهره‌وری در ۱۰ بنگاه بزرگ	یکی از چالش‌های اساسی در اقتصاد ایران پایین بودن بهره‌وری در بنگاه‌های اقتصادی است؛ از طرفی توجه به موضوع بهره‌وری در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مورد توجه قرار گرفت. در بند «۳» سیاست‌های کلی	هدف عمده در این پروژه، افزایش حداقل ۱۰ درصد بهره‌وری در نیروی کار در بنگاه است و سایر عوامل تولید مد نظر قرار نمی‌گیرد. در ابتدای شروع طرح (خردادماه ۱۳۹۵) در حدود	این پروژه در واقع در راستای وظایف سازمان ملی بهره‌وری ایران است. یکی از اهداف سازمان، افزایش بهره‌وری در بنگاه‌های اقتصادی در کشور است. امید آن است که اجرای چرخه مدیریت بهبود بهره‌وری در

عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
اقتصادی منتخب	اقتصاد مقاومتی به طور مستقیم موضوع بهره‌وری عوامل تولید مد نظر قرار گرفته است. در برخی بندها به طور غیر مستقیم به موضوع بهره‌وری عوامل توجه شده است. بنابراین از این منظر «اجرای چرخه مدیریت بهبود بهره‌وری» پروژه‌ای در راستای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی ارزیابی می‌شود.	۴۴ بنگاه اعلام آمادگی نمودند اما هم‌اکنون (شهریورماه ۱۳۹۵) تعداد بنگاه‌ها به حدود ۲۱ عدد رسیده است. کاهش تعداد بنگاه‌ها در فرآیند رسیدگی طرح می‌تواند یکی از چالش‌هایی باشد که پیش‌بینی آن قابل تصور بود. به همین دلیل هدف انتظاری حداقل ۱۰ بنگاه در پایان تیرماه ۱۳۹۶ برای همراهی با این طرح ترسیم شده است. از چالش‌های اجرای طرح، سختی کار و طولانی (زمانبر) بودن اجرای طرح است. تأمین منابع مالی برای اجرای این پروژه در بنگاه‌های اقتصادی باید با دقت بیشتری انجام می‌شد. بخشی از بنگاه‌های اقتصادی دولتی و برخی خصوصی هستند. هر چند براساس اطلاعات اخذ شده، بیان شده است که بخشی از منابع طرح قرار است از محل ماده (۷۹) قانون برنامه پنجم توسعه تأمین گردد اما از آنجا که اطلاعات دقیقی درباره مدل تأمین مالی طرح تاکنون ارائه نشده است، لذا نمی‌توان اظهار نظر کاملی در این زمینه داشت. مسئله دیگر، ضمانت اجرای طرح است. از آنجا که اطلاعاتی در این زمینه تاکنون حاصل نشده است، نمی‌توان در مورد اینکه آیا ضمانت‌های اجرایی مناسبی در این زمینه طراحی شده است یا نه، اظهار نظر کرد.	بنگاه‌های منتخب، به الگویی برای دیگر بنگاه‌های اقتصادی کشور تبدیل شود. این پروژه با همکاری شرکت‌های مشارکت‌کننده در طرح و گروه مشاوران که ترکیبی از کارشناسان این حوزه در سازمان ملی بهره‌وری و مشاوران بیرونی است و نظارت سازمان ملی بهره‌وری در حال انجام است. در صورتی که این طرح به‌طور مداوم و مستمر برای سال‌های آتی با رفع چالش‌های هر ساله آن ادامه یابد، می‌تواند نقش مؤثری در بهبود بهره‌وری در بنگاه‌ها داشته باشد.

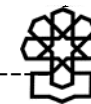
جدول ۴. اظهارنظر راجع به مصوبات مربوط به وزارت امور اقتصاد و دارایی

عنوان پروژه مصوب	هم راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
عملیاتی کردن مقررات و بهبود ۸ پله‌ای رتبه کشور در سهولت کسب‌وکار	بهبود محیط کسب‌وکار ایران لزوماً به معنی بهبود رتبه در گزارش انجام کسب‌وکار بانک جهانی نیست. درواقع شاخص سهولت کسب‌وکار (ease of doing buissinus) به محیط اداری کسب‌وکار و بوروکراسی در روابط دولت و کسب‌وکارها از منظر قوانین، مقررات و رویه‌های اجرایی می‌پردازد و لذا تنها بخشی از چالش‌های محیط کسب‌وکار ایران را نشان می‌دهد ولی در ارزیابی شاخص‌هایی که پوشش گسترده‌تری از ابعاد را دارند این موضوع (محیط اداری کسب‌وکار و بوروکراسی) چالش اساسی محسوب نمی‌شود. برای مثال براساس گزارش رقابت‌پذیری جهانی یا پایش محیط کسب‌وکار مرکز پژوهش‌های مجلس، محیط مالی یا مشکلات حوزه نیروی کار ایران مهمترین چالش‌های حوزه کسب‌وکار هستند. ازسوی دیگر محیط کسب‌وکار اصولاً بخش نیست و نگاه به محیط کسب‌وکار باید کل‌نگر باشد و نه بخشی. به‌طور کلی، این مصوبه در راستای رفع چالش‌های اساسی است اما به هیچ وجه نمی‌تواند محیط کسب‌وکار را به وضعیتی مطلوب برساند.	اجرایی‌سازی این پروژه مستلزم بازنگری تمام مقررات و قوانین مربوط به کسب‌وکار با هدف کاهش مدت زمان فرآیندهای اداری و همچنین بازتعریف حیطه اختیارات دستگاه‌هاست. لذا به‌نظر می‌آید که پیش‌نیاز اجرای این پروژه، شکل‌گیری فضای ذهنی مناسب در مسئولین دستگاه‌های مختلف دولتی و غیردولتی است. همچنین ضروری است که به‌منظور بازنگری بهینه در قوانین و مقررات حوزه کسب‌وکار، بخش خصوصی از منظر مشورتی، نقشی پررنگ ایفا کند. چنانچه بنا بر این باشد که قوه مجریه کشور به‌صورت یک‌جانبه، مقررات را اصلاح کرده و یا پیشنهاد اصلاح قوانین را به قوه مقننه بدهد، این رویه، منجر به بهبود فضای کسب‌وکار نخواهد شد. در مجموع باید گفت که اراده کافی برای اجرای این پروژه (به‌گونه‌ای که هدف بهبود فضای کسب‌وکار محقق شود) وجود ندارد. بحث راجع به منابع مالی در مورد این پروژه، جایگاه چندانی ندارد.	با توجه به پاسخ مطرح شده در قسمت اول، می‌توان استنباط کرد که چنین مصوبه‌ای نمی‌تواند باعث ایجاد تحول و پویایی در محیط کسب‌وکار شود.
تقویت نقش بازار سرمایه در تأمین سرمایه بنگاه‌ها	در صورت اجرای صحیح، آثار مثبت زیادی به همراه دارد.	توان کارشناسی برای این پروژه وجود دارد ولی این پروژه از لحاظ چارچوب قانونی باید تقویت شود.	این پروژه در صورت اجرا، تحول ساختاری در تأمین مالی بلندمدت ایجاد می‌کند و فشار بر منابع نظام بانکی را نیز کاهش می‌دهد.

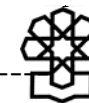
عنوان پروژه مصوب	هم راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
جذب ۷ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری خارجی	هم‌راستایی یا عدم هم‌راستایی این پروژه با اقتصاد مقاومتی ظنی و نامشخص است؛ به عبارت دیگر نحوه تأمین و محل هزینه این منابع، بسیار مهم است که در حال حاضر مشخص نشده است.	عدم شفافیت و عدم وجود اطلاعات کافی در مورد این پروژه باعث می‌شود که اظهارنظر راجع به توان کارشناسی غیرممکن باشد. همچنین مشکلات قانونی و اجرایی در این زمینه وجود خواهد داشت.	تنها برنامه و عملکرد رایج دستگاه‌ها در دستور کار قرار می‌گیرد و نگاه‌ها در این زمینه عمدتاً بخشی و صنفی است.
تدوین برنامه گسترش تعاملات اقتصادی بین‌المللی و اجرای آن (با همانگی وزارت امور خارجه)	برقراری تعاملات اقتصادی بین‌المللی در پس‌اقدام متوقف بر عوامل اقتصادی و سیاسی است. در بُعد سیاسی ارتباط با وزارت امور خارجه بسیار مهم است. همچنین در بُعد اقتصادی نیز، تدوین یک برنامه مدون و یکپارچه و الزام تمامی دستگاه‌ها نسبت به تبعیت از این برنامه، بسیار اساسی است و از این جهت در راستای کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد در فضای بین‌المللی ارزیابی می‌شود.	اجرای این پروژه نیاز به منابع مالی زیاد ندارد اما به‌نظر می‌رسد که دستگاه‌های اجرایی عزم جدی برای اجرای این پروژه ندارند و ترجیح می‌دهند مراودات بین‌المللی خود را به صورت انفرادی برقرار کنند همچنین ضروری است که مجموعه کارشناسان اقتصادی در وزارت امور خارجه برای این منظور تربیت شوند. اما اجرایی شدن این پروژه (به این معنا که همه دستگاه‌ها ملزم شوند براساس برنامه تدوین شده رفتار کنند) با توجه به توضیحات ارائه شده، غیرمحتمل ارزیابی می‌شود.	این پروژه در صورت اجرا باعث خواهد شد که تعاملات بین‌المللی براساس برنامه مدون و یکپارچه و تحت مدیریت واحد انجام شود که این امر در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی ارزیابی می‌شود.
طراحی و استقرار خزانه‌داری الکترونیکی	خزانه‌داری الکترونیک می‌تواند از طریق شفاف‌سازی و هوشمندسازی عملیات مالی دولت به افزایش بهره‌وری مالی و بهبود نظارت در ساختار مالی کشور منجر شود و از این منظر کاملاً در راستای اقتصاد مقاومتی است. این پروژه همچنین می‌تواند از طریق صرفه‌جویی در منابع کاغذی و چاپی به استفاده بهینه‌تر از منابع در اختیار بیانجامد.	به نظر می‌رسد، به لحاظ نرم‌افزاری و سخت‌افزاری، قابلیت اجرای این طرح از طریق کمک جستن از شرکت‌های داخلی پیشرو در این زمینه وجود دارد.	این برنامه در بسیاری از کشورها به صورت متعارف در مسیر مدرن شدن خزانه‌داری صورت گرفته است (نه به عنوان مقاوم‌سازی اقتصاد) اما در هر حال به عنوان یک برنامه متعارف خزانه‌داری، به مقاوم‌سازی اقتصاد نیز می‌انجامد.

عنوان پروژه مصوب	هم راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
تکمیل فرآیند واگذاری سهام بنگاه‌های مشمول واگذاری (باقی مانده گروه ۱ و ۲)	واگذاری شرکت‌های مشمول واگذاری در گروه ۱ و ۲ ماده (۲) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی را می‌توان به صورت تئوری هم‌راستای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی دانست؛ اما از بُعد اجرایی باید گفت که تجربه خصوصی‌سازی در سال‌های اخیر، حاکی از آن است که هدف مردمی کردن اقتصاد و افزایش سهم بخش خصوصی در اقتصاد تأمین نشده است. براساس آمارهای سازمان خصوصی‌سازی تا پایان شهریور ماه سال ۱۳۹۴، سهم نهادهای عمومی غیردولتی از کل ارزش واگذاری‌ها، بیش از ۶۰ درصد بوده است و بخش خصوصی تنها سهمی در حدود ۱۷ درصد از کل ارزش واگذاری‌ها، داشته است. همچنین با توجه به آنکه پیش‌بینی سازمان خصوصی‌سازی، آماده‌سازی ۱۰۰ شرکت برای واگذاری در سال ۱۳۹۵ است و در حال حاضر ۲۰۱ شرکت در لیست واگذاری سال ۱۳۹۵ قرار دارند، به نظر می‌رسد انتظار اتمام واگذاری شرکت‌ها در پایان سال ۱۳۹۵ دور از ذهن خواهد بود. از طرفی مشکلات شرکت‌های باقیمانده، وضعیت نامطلوب محیط کسب و کار و... احتمالاً باعث خواهد شد علیرغم فراهم کردن شرایط عرضه ۱۰۰ شرکت از سوی سازمان خصوصی‌سازی، تقاضایی برای این تعداد شرکت شکل نگیرد.	اگرچه سازمان خصوصی‌سازی جدیت زیادی برای واگذاری شرکت‌ها دارد، اما هماهنگی‌های لازم در این موضوع با سایر دستگاه‌های اجرایی وجود ندارد. وجود مقاومت مدیران شرکت‌های دولتی در برابر واگذاری‌ها و ناهماهنگی در برخی تصمیمات دولت، از جمله مشکلاتی است که سازمان خصوصی‌سازی در مشکلات مربوط به واگذاری‌ها، بارها به آن اشاره داشته است.	پروژه عنوان شده ذیل برنامه ملی مردمی کردن اقتصاد، یکی از برنامه‌های معمول سازمان خصوصی‌سازی است. با توجه به نکاتی که در حوزه اجرایی بیان شد باید اذعان نمود که در فرآیندهای واگذاری شرکت‌ها از ابتدا تاکنون، تغییر چندانی صورت نگرفته است. عمده رویکرد واگذاری شرکت‌ها در دولت رویکرد درآمدی از واگذاری‌ها بوده است. بنابراین نمی‌توان انتظار داشت حتی با فرض اتمام واگذاری‌ها در سال ۱۳۹۵، پویایی اقتصاد کشور در حوزه مردمی کردن اقتصاد حاصل شود.

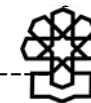
عنوان پروژه مصوب	هم راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
پیاده‌سازی کامل مالیات بر ارزش افزوده	این پروژه در صورت اجرای صحیح می‌تواند بسیاری از مشکلات موجود در اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۸۷ را مرتفع و درآمد مالیاتی و همچنین شفافیت اطلاعات اقتصادی را افزایش دهد. در نتیجه در راستای اقتصاد مقاومتی ارزیابی می‌شود. نکته مهم آنکه چنانچه این قانون به خوبی اجرا نشود، ممکن است نقطه مقابل اقتصاد مقاومتی و بر علیه بعضی تولیدکنندگان کالا باشد.	قانون مالیات بر ارزش افزوده که از سال ۱۳۸۷ اجرایی شد، از همان ابتدا با چالش‌هایی همراه بود. برخی از صاحب‌نظران با گذشت ۷ سال از اجرای این قانون معتقدند که زیرساخت‌های فنی لازم برای اجرای کامل و موفق این قانون فراهم نشده است. ضعف‌های ساختاری، نهادی و فنی، اجرای روان و کامل قانون مالیات بر ارزش افزوده را دچار نقصان کرده و از این طریق همه بخش‌های اقتصادی را متأثر کرده است. عزم دولت برای اجرای کامل قانون مالیات بر ارزش افزوده بدون توجه به ایجاد زیرساخت‌های مورد نیاز این قانون (زیرساخت‌های فنی، تخصصی، لجستیکی، سخت‌افزاری و نرم‌افزاری، توان کارشناسی) و همچنین بدون وجود همکاری بین دستگاه‌های اجرایی (وزارت صمت، وزارت فناوری اطلاعات و ارتباطات و...) مؤثر نخواهد بود. همچنین با توجه به تجربه ۷ ساله در اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده و درآمدهای مناسب حاصل از اجرای این قانون به نظر می‌رسد دستگاه‌های اجرایی مرتبط با این قانون از نظر منابع مالی و امکانات دیگر مورد نیاز، کمبود نداشته باشند.	هر چند این پروژه جزء وظایف ذاتی سازمان امور مالیاتی از سال ۱۳۸۷ بوده است اما باید گفت که اجرای کامل مالیات بر ارزش افزوده می‌تواند باعث ایجاد پویایی در بخش مورد نظر شود.
پیاده‌سازی طرح جامع مالیاتی	در کشور ما فقدان یک نظام منسجم، هماهنگ و مکانیزه اطلاعات مالیاتی سبب پدید آمدن شکاف بین ظرفیت	اجرای این طرح با توجه به ظرفیت‌های ایجاد شده طی سال‌های گذشته، در صورت عزم جدی دولت به	اجرای طرح جامع از یک طرف موجب توسعه‌یافتگی و پایداری اقتصاد کشور مبتنی بر گردآوری مالیات حقه مؤدیان،

عنوان پروژه مصوب	هم راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
	بالقوه مالیاتی اقتصاد و ظرفیت بالفعل آن و محروم ماندن از درآمدهای مالیاتی بالاتر شده است، ضمن اینکه وصول همین میزان مالیات نیز هزینه‌های گزافی در تمام ابعاد اعم از هزینه‌های مادی، اجتماعی و اقتصادی برای کشور به همراه داشته است. با توجه به مشکلات موجود (نظام‌ها و فرآیندهای ناکارآمد مالیاتی، عدم وجود نگاه یکپارچه به مؤدیان مالیاتی، عدم ارائه خدمات مناسب به مؤدیان، اطلاعات ناکافی در مورد مؤدیان و ضعف فرهنگ پرداخت مالیات، حجم بالای فرار مالیاتی و...) در نظام مالیاتی اجرای طرح جامع مالیاتی به طور قطع یکی از اولویت‌های اساسی اقتصاد کشور و در راستای اقتصاد مقاومتی است.	پیاده‌سازی آن و براساس وعده‌های داده شده از سوی وزارت اقتصاد، تا پایان سال ۱۳۹۵ قابل انجام است. لذا می‌توان گفت منابع مالی و توان کارشناسی برای این پروژه وجود دارد.	تأمین هزینه‌های جاری دولت از محل درآمدهای مالیاتی و لذا کاهش اتکای منابع آن به درآمدهای ناپایدار و پرنوسان نفت می‌گردد و از طرف دیگر به عدالت مالیاتی در میان اقشار مختلف مردم و مؤدیان مالیاتی منتهی خواهد شد؛ نتایجی که در جهت رفع یا کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد و تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی ارزیابی می‌شود.
مولدسازی و مدیریت دارایی‌های دولت	براساس اطلاعات واصله، این پروژه بیشتر ناظر به مدیریت اطلاعات دارایی‌های دولت است به گونه‌ای که اطلاعات مربوط به دارایی‌های دولت، در سامانه‌ای ثبت و به‌روزرسانی شود. هر سیستم کارآمد مدیریت مالی بخش عمومی باید از دارایی‌ها و بدهی‌های خود اطلاعات کافی داشته باشد. متأسفانه، ساختار مدیریت عمومی کشور تا چندی پیش فاقد این سامانه‌ها بوده است. وزارت اقتصاد در اقدامی قابل تقدیر این پروژه را کلید زده است که در راستای مقاوم‌سازی اقتصاد به‌شمار می‌رود.	به‌نظر می‌رسد، به‌لحاظ نظری، نرم‌افزاری و سخت‌افزاری، قابلیت اجرای این طرح از طریق کمک جستن از شرکت‌های داخلی پیشرو در این زمینه وجود دارد.	چنین سامانه‌هایی در کشورهایی که ساختار مالی توسعه‌یافته دارند به‌صورت متعارف، در مسیر مدرن شدن مدیریت مالی بخش عمومی، پیاده‌سازی شده است (نه به‌عنوان مقاوم‌سازی اقتصاد) اما در هر حال به‌عنوان یک برنامه متعارف به مقاوم‌سازی اقتصاد نیز می‌انجامد.

عنوان پروژه مصوب	هم راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
استقرار گمرک الکترونیک و یکپارچه	ایجاد گمرک الکترونیکی با هدف کاهش فساد و افزایش سلامت کاری و توسعه و تسهیل تجارت و کاهش زمان و هزینه ترخیص کالا، در راستای بندهای ابلاغی اقتصاد مقاومتی است.	کمبود منابع مالی منجر به بروز محدودیت‌هایی در اجرای طرح شده است. نیاز به توسعه سیستم‌های مخابراتی و افزایش سرعت و دسترسی به شبکه در راستای تسهیل انجام امور از موضوعات مهم اجرای کامل این طرح است. از طرف دیگر عزم سایر دستگاه‌ها درخصوص تسریع در صدور مجوزها و کاهش زمان پاسخگویی به متقاضیان می‌تواند موجب تسهیل تجارت قانونی و ترغیب فعالان اقتصادی به استفاده از سیستم‌های الکترونیکی گردد.	پروژه پیشنهاد شده در صورت اجرای صحیح می‌تواند موجب تحول و پویایی در بخش تجارت کشور گردد و رتبه کشور را در شاخص‌های فرامرزی کاهش دهد. کاهش زمان و هزینه تجارت در کشور ریسک سرمایه‌گذاری را کاهش داده و موجب ترغیب فعالان اقتصادی به سرمایه‌گذاری خواهد شد.
گسترش کامل بستر یکپارچه تبادلات الکترونیکی و اقتصادی (بی‌تا)	این پروژه از نظر تئوریک، هم‌راستایی کاملی با مفهوم اقتصاد مقاومتی دارد.	توان کارشناسی کافی وجود دارد؛ همچنین منابع مالی لازم برای اجرای این پروژه قابل تأمین است. شرط لازم برای شروع به کار این پروژه، عزم بانک مرکزی است.	این پروژه در صورت اجرا شفافیت و صحت آمار و اطلاعات را افزایش می‌دهد.
ساماندهی سهام عدالت	این پروژه از لحاظ نظری، در راستای عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی است چرا که در صورت ساماندهی طرح، بخشی از ثروت جامعه که حاصل سرمایه‌گذاری دولت از منابع نفتی در شرکت‌های دولتی طی سال‌های متمادی بوده است به بخش‌های از جامعه (اقتشار به نسبت ضعیف‌تر) منتقل می‌شود. ساماندهی سهام عدالت (در صورت اجرای صحیح) در کنار تشویق مردم به فرهنگ سهام‌داری، افزایش شفافیت اقتصادی، کاهش هزینه‌های طرح و جلوگیری از سوء	در فرآیند اجرایی سهام عدالت مشکلاتی وجود دارد که اگر مرتفع نشود، هدف گسترش عدالت اجتماعی محقق نخواهد شد. در روند اجرا برای ثبت‌نام مشمولین طرح، ورود بعضی اقشار به این طرح اشتباه بود و در مقابل برخی افراد که محق دریافت سهام عدالت هستند، تاکنون ثبت‌نام نشده‌اند، بنابراین این موارد می‌تواند عادلانه بودن طرح را مورد تأمل جدی قرار دهد. از طرفی اگر در فرآیند آزادسازی سهام عدالت (در قانون فعلی ضابطه مشخصی وجود ندارد) ضوابط مشخصی در	پروژه ساماندهی سهام عدالت ذیل برنامه «عدالت بنیان کردن اقتصاد»، یکی از برنامه‌های رایج سازمان خصوصی‌سازی است. با توجه به نکاتی که در حوزه اجرایی بیان شد باید اذعان نمود که ساماندهی سهام عدالت حتی با فرض تکمیل آن تا پایان سال ۱۳۹۵، آثار ملموس و مشخصی در حوزه اقتصادی در بازه زمانی کوتاه نخواهد داشت.

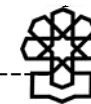
عنوان پروژه مصوب	هم راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
	استفاده از سهام افراد در کنار توجه به سایر مؤلفه‌های سرمایه‌گذاری، می‌تواند منجر به افزایش مشارکت اقتصادی مردم در جامعه شود.	نظر گرفته نشود، این موضوع نیز می‌تواند به‌طور کلی سهام عدالت را به موضوعی ضد اهداف خود تبدیل نماید و توزیع مناسب ثروت در جامعه محقق نشود. واقعیت امروز در مورد سهام عدالت نشان می‌دهد که از یک طرف مشمولین طرح و از طرفی دیگر شرکت‌های دولتی، مشمول واگذاری نهایی نشده‌اند (برخی شرکت‌ها به درستی در پرتفوی طرح انتخاب نشده‌اند). همچنین عدم شفافیت در وضعیت مالی و کارآیی شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی سهام عدالت و شرکت‌های تعاونی شهرستانی سهام عدالت وجود دارد. شواهد حاکی از آن است که شرکت‌های تعاونی شهرستانی وضعیت مالی مناسبی ندارند. مشکلات زیاد در روند اجرا و ساماندهی طرح از یک طرف و افزایش انتظارات اجتماعی از سهام عدالت به‌عنوان راهکاری در جهت بهبود توزیع درآمد در جامعه از طرف دیگر، سبب پیچیدگی موضوع و جلوگیری از اقدامات اصلاحی مؤثر به‌دلیل بار سیاسی برای دولت شده است.	

جدول ۵. اظهارنظر راجع به مصوبات مربوط به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

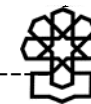
عنوان پروژه مصوب	۱. با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی، آیا طرح‌ها و پروژه‌های معرفی شده در راستای رفع چالش‌های اساسی بخش مورد نظر هستند؟	۲. آیا از لحاظ مالی، منابع کافی، از لحاظ کارشناسی توان لازم و نیز عزم جدی برای اجرایی‌سازی این طرح‌ها و پروژه‌ها وجود دارد؟	۳. آیا طرح‌ها و پروژه‌های پیشنهاد شده، باعث ایجاد تحول و پویایی در بخش مورد نظر می‌شود، یا تنها برنامه و عملکرد رایج دستگاه‌ها در دستور کار قرار می‌گیرد؟
ساخت ماهواره سنجش از راه دور و ماهواره مخابراتی بومی	این پروژه‌ها همگی بیانگر موضوعات مهم و بسیار کلیدی در توسعه و ارتقای کشور از جنبه‌های توانایی فناورانه و اقتصادی می‌باشند. موضوع محوری همه این پروژه‌ها استفاده از قابلیت‌های فناوری‌های نوین از جمله استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در حوزه‌های مختلف است. موضوعات هر یک از این ۶ پروژه یاد شده در اسناد بالادستی و برنامه‌های توسعه‌ای کشور دارای سابقه می‌باشند. برای مثال پروژه دولت الکترونیک و همراه، چنانچه به‌صورت کامل اجرایی شود و اسناد الکترونیک به‌صورت یکپارچه، اعتبار پیدا کند، تا حد زیادی جلوی مفاسد اداری گرفته خواهد شد و امکان رهگیری امور براساس زمان ارجاع، دستورات و اقدامات متعاقب هر دستور فراهم می‌شود. اما نکته مهم این است که موارد مطرح شده به‌عنوان پروژه‌های اولویت‌دار، تنها موارد معدودی از چالش‌های حوزه ارتباطات را مرتفع خواهد کرد؛ به عبارت دیگر بسیاری از مسائل و چالش‌ها در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات وجود دارند که هیچ راهکاری در مستندات اجرایی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی برای آنها در نظر گرفته	اظهارنظر نسبت به میزان عملیاتی بودن این پروژه مستلزم دسترسی به اطلاعات بیشتر است.	این پروژه جزء اهداف راهبردی کشور در حوزه هوافضا محسوب می‌شود و در صورت اجرا، تحولی در حوزه ارتباطات به وجود می‌آید.
ایجاد یک کریدور فناوری اطلاعات و ارتباطات	این پروژه محاسن بسیاری در ارتقای فناوری‌های جدید مرتبط با فناوری اطلاعات و ارتباطات در کشور دارد که مستلزم استقرار بخش‌های تحقیق و توسعه شرکت‌های صاحب فناوری در کشور است. فراهم آوردن زیرساخت‌های مناسب و مشوق‌های لازم جهت همکاری با شرکت‌های خارجی در پهنه جغرافیایی ایران علاوه بر وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات نیاز به نقش‌آفرینی جدی دستگاه‌های دیگری از جمله وزارت صنعت، معدن و تجارت و معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری در راستای اجرای این پروژه، می‌توان شاهد ایجاد پویایی و تحول بود که البته تصریحی دال بر این همکاری وجود ندارد.	این پروژه محاسن بسیاری در ارتقای فناوری‌های جدید مرتبط با فناوری اطلاعات و ارتباطات در کشور دارد که مستلزم استقرار بخش‌های تحقیق و توسعه شرکت‌های صاحب فناوری در کشور است. فراهم آوردن زیرساخت‌های مناسب و مشوق‌های لازم جهت همکاری با شرکت‌های خارجی در پهنه جغرافیایی ایران علاوه بر وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات نیاز به نقش‌آفرینی جدی دستگاه‌های دیگری از جمله وزارت صنعت، معدن و تجارت و معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری است؛ اما در مستندات اجرایی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی نحوه همکاری دستگاه مجری این پروژه با دیگر دستگاه‌ها و ابعاد مختلف این پروژه مشخص نشده است.	در صورت همکاری بین دستگاه‌های معرفی شده در راستای اجرای این پروژه، می‌توان شاهد ایجاد پویایی
دو برابر کردن تولید محتوای داخلی با	وجود دارند که هیچ راهکاری در مستندات اجرایی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی برای آنها در نظر گرفته	در افزایش حجم تولید محتوای داخلی و تولید محتوای دیجیتال، دستگاه‌های متعددی از جمله وزارت فرهنگ و	

عنوان پروژه مصوب	۱. با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی، آیا طرح‌ها و پروژه‌های معرفی شده در راستای رفع چالش‌های اساسی بخش مورد نظر هستند؟	۲. آیا از لحاظ مالی، منابع کافی، از لحاظ کارشناسی توان لازم و نیز عزم جدی برای اجرایی‌سازی این طرح‌ها و پروژه‌ها وجود دارد؟	۳. آیا طرح‌ها و پروژه‌های پیشنهاد شده، باعث ایجاد تحول و پویایی در بخش مورد نظر می‌شود، یا تنها برنامه و عملکرد رایج دستگاه‌ها در دستور کار قرار می‌گیرد؟
رویکرد کسب‌وکار دیجیتال با مشارکت حداکثری بخش خصوصی	نشده است. رکود به وجود آمده در کسب‌وکارهای حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات از جمله تولید سخت‌افزارها و نرم‌افزارهای داخلی از مسائل مهمی است که باید در چارچوب سیاست‌های اقتصاد مقاومتی برای آن چاره‌اندیشی شود و دارای اولویت باشد در صورتی که در موضوعات مطرح شده توجهی به آن نشده است.	ارشاد اسلامی، معاونت رسانه‌های دیجیتال و همچنین تولیدکنندگان محتوای دیجیتال اعم از شرکت‌های دولتی و خصوصی، ذیربط محسوب می‌شوند و می‌بایست نقش و وظایف آنها در مستندات اجرایی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مشخص می‌گردید؛ اما در سند مذکور به نقش و وظایف دستگاه‌های ذیربط اشاره‌ای نشده است. اظهار نظر نسبت به میزان عملیاتی بودن این پروژه مستلزم دسترسی به اطلاعات بیشتر است.	و تحول بود که البته تصریحی دال بر این همکاری وجود ندارد.
افزایش سطح دسترسی کاربران نهایی به شبکه ملی اطلاعات به ۲۰ مگابیت بر ثانیه و حمایت از توسعه مراکز داده و شبکه توزیع محتوا		در مورد «شبکه ملی اطلاعات» باید گفت که اجزای اصلی این شبکه و برنامه پیاده‌سازی اجزای آن مشخص نشده است. انتظار می‌رفت در مستندات اجرایی سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، برنامه مدونی برای حل این چالش کلیدی ارائه شود. موضوع شبکه ملی اطلاعات در برنامه پنجم به دولت تکلیف شد و دولت توانسته است تعدادی از مراکز داده را توسعه بدهد، اما همچنان شبکه ملی اطلاعات راه‌اندازی نشده است. نکته دیگر اینکه در این پروژه، به دو هدف «افزایش سطح دسترسی به شبکه ملی اطلاعات» و «حمایت از توسعه مراکز داده» اشاره شده است که این موضوع تنها بخش	راه‌اندازی شبکه ملی اطلاعات باعث ایجاد تحولی اساسی در حوزه ارتباطات خواهد شد اما این مهم هنوز محقق نشده است. ایجاد تحول و پویایی در این بخش، متوقف بر راه‌اندازی شبکه ملی اطلاعات است.

عنوان پروژه مصوب	۱. با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی، آیا طرح‌ها و پروژه‌های معرفی شده در راستای رفع چالش‌های اساسی بخش مورد نظر هستند؟	۲. آیا از لحاظ مالی، منابع کافی، از لحاظ کارشناسی توان لازم و نیز عزم جدی برای اجرایی‌سازی این طرح‌ها و پروژه‌ها وجود دارد؟	۳. آیا طرح‌ها و پروژه‌های پیشنهاد شده، باعث ایجاد تحول و پویایی در بخش مورد نظر می‌شود، یا تنها برنامه و عملکرد رایج دستگاه‌ها در دستور کار قرار می‌گیرد؟
		کوچکی از شبکه ملی اطلاعات است. اظهار نظر نسبت به میزان عملیاتی بودن این پروژه مستلزم دسترسی به اطلاعات بیشتر است.	
دولت الکترونیک و همراه		پیاده‌سازی دولت الکترونیک به منظور تبادل الکترونیکی و برخط اطلاعات و داده‌ها در بین همه دستگاه‌های کشور، موجب صرفه‌جویی و شفاف‌سازی در بخش حاکمیت می‌شود؛ علیرغم وجود سیاست‌های اتخاذ شده در برنامه پنجم توسعه این مهم همچنان اجرایی نشده است. عدم ارائه راهکار برای اجرای این پروژه، امکان پیاده‌سازی آن را مبهم ساخته است.	برنامه رایج دستگاه در دستور کار قرار می‌گیرد ولی اجرای آن، تحول مهمی در راستای اقتصاد مقاومتی ارزیابی می‌شود.
ساماندهی منابع کمیاب ملی از قبیل طیف فرکانس و شماره		این پروژه موجب صرفه‌جویی و استفاده بهینه از منابع طیف فرکانسی کشور می‌شود. اجرای این پروژه از لحاظ کارشناسی و مالی امکان‌پذیر است و البته مستلزم همکاری بین دستگاه‌های ذیربط است.	اجرای این پروژه طبق قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، برعهده این دستگاه قرار گرفته است و برای اجرایی شدن تنها نیازمند همکاری دیگر دستگاه‌های ذیربط از جمله سازمان صداوسیماست؛ لذا این موضوع می‌تواند بدون تعریف پروژه و با تعامل بیشتر دستگاه‌ها با یکدیگر به نتیجه برسد.
مدیریت نشانی مکان‌محور و		وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و به‌طور خاص شرکت پست جمهوری اسلامی ایران با ردیف بودجه ۵۳۰۰۰۱۲۳	آدرس ملی زمین مرجع (GNAF) طرحی است که جهت پیاده‌سازی دولت الکترونیک، کاهش هزینه

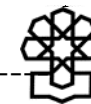
عنوان پروژه مصوب	۱. با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی، آیا طرح‌ها و پروژه‌های معرفی شده در راستای رفع چالش‌های اساسی بخش مورد نظر هستند؟	۲. آیا از لحاظ مالی، منابع کافی، از لحاظ کارشناسی توان لازم و نیز عزم جدی برای اجرایی‌سازی این طرح‌ها و پروژه‌ها وجود دارد؟	۳. آیا طرح‌ها و پروژه‌های پیشنهاد شده، باعث ایجاد تحول و پویایی در بخش مورد نظر می‌شود، یا تنها برنامه و عملکرد رایج دستگاه‌ها در دستور کار قرار می‌گیرد؟
استعلامات میان‌دستگاهی اماکن (GNAF)		در حال تکمیل طرح GNAF است و منابع مالی آن در حال تأمین است.	خدمات، افزایش دقت خدمات‌رسانی به مردم، بهینه کردن و ارائه دقیق تحلیل‌های جمعیتی و... در کشور در حال اجراست. اجرای طرح GNAF در کشور براساس مصوبه مورخ ۱۳۹۳/۶/۱۸ شورای عالی فناوری اطلاعات به شرکت پست محول شد. اجرای طرح مذکور از برنامه‌ها و عملکرد رایج دولت محسوب می‌شود.

جدول ۶. اظهارنظر راجع به مصوبات مربوط به وزارت نیرو

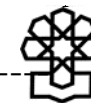
عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
کاهش تلفات شبکه توزیع برق به کمتر از ۱۰ درصد و تکریمی شدن آن برای اولین بار در صنعت برق کشور	- قرار گرفتن این پروژه در قالب برنامه‌های اقتصاد مقاومتی مناسب ارزیابی می‌شود. - در صورتی که این هدف محقق شود، بخشی از برق مورد نیاز کشور بدون احداث واحدهای جدید نیروگاهی و مصرف میزان مشخصی سوخت، تأمین می‌شود. - چنانچه در این پروژه، کاهش تلفات «شبکه تولید و انتقال» علاوه بر «شبکه توزیع» نیز مدنظر قرار می‌گرفت، هم‌راستایی بیشتری با مفهوم اقتصاد مقاومتی پدید می‌آمد.	کاهش تلفات در شبکه‌های توزیع برق کشور به تکنولوژی و منابع هنگفت نیاز ندارد.	قرار گرفتن این پروژه در قالب برنامه‌های اقتصاد مقاومتی مناسب ارزیابی می‌شود.
احداث بخش بخار نیروگاه‌های گازی به ظرفیت ۷۰۰۰ مگاوات (شروع عملیات اجرایی سال ۱۳۹۵)	در حال حاضر تعدادی از نیروگاه‌های برق کشور گازی هستند که راندمان مناسب ندارند. اضافه کردن بخش بخار به چنین نیروگاه‌هایی باعث می‌شود تا راندمان این‌گونه نیروگاه‌ها افزایش پیدا کند. مطابق اطلاعات در دسترس در حال حاضر به میزان بیش از ۲۶ هزار مگاوات ظرفیت نامی نیروگاه گازی در کشور وجود دارد که متوسط راندمان آنها ۳۱ درصد است. در صورتی که این نیروگاه‌ها به سیکل ترکیبی تبدیل شود راندمان آنها به بیش از ۴۰ درصد افزایش می‌یابد. به‌طور کلی اجرای پروژه ردیف ۴ باعث می‌شود که ۳۵۰۰ مگاوات به ظرفیت نامی تولید برق کشور بدون مصرف سوخت بیشتر اضافه شود. لذا اجرای این پروژه پیشنهاد می‌شود و باید در اجرای آن تسریع شود.	این پروژه به بیش از ۱/۵ میلیارد دلار سرمایه نیاز دارد که منبع آن مشخص نشده است.	اجرای این پروژه باعث ایجاد پویایی در بخش نیروگاهی می‌شود.
تکمیل و بهره‌برداری از نیروگاه پرنده	در برنامه توسعه پنج‌ساله پنجم توسعه پیش‌بینی شد برای تأمین برق مورد نیاز کشور سالیانه باید به‌طور متوسط ۵ هزار مگاوات به ظرفیت	این پروژه‌ها بار مالی دارند که منبع آن مشخص نشده است.	اجرای این پروژه جزء وظایف اصلی وزارت نیرو است.
تکمیل و بهره‌برداری بیش از ۲۵۰۰			

عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
مگاوات نیروگاه جدید شامل (حرارتی، آبی، D.G، انرژی‌های تجدیدپذیر)	تولید اضافه شود. بخشی از این نیاز از طریق تکمیل طرح‌های نیروگاهی باید تأمین شود.		
احداث ۱۰۰۰۰ مگاوات ظرفیت اسمی تولید برق توسط بخش خصوصی (شروع عملیات اجرایی سال ۱۳۹۵)	احداث ظرفیت‌های جدید نیروگاهی در کشور با توجه به متوسط رشد مصرف برق، باید به‌عنوان یک هدف در دستور کار قرار گیرد.	سؤال اساسی راجع به پروژه این است که احداث نیروگاه توسط بخش خصوصی، چگونه از طرف دولت هدفگذاری می‌شود؛ بدون آنکه ارزیابی توان مالی بخش خصوصی در این زمینه انجام گرفته باشد. این‌گونه برنامه‌ریزی، زمینه را برای رانت‌خواری و اعمال نفوذ در تصاحب این پروژه‌ها افزایش خواهد داد. احداث ۱۰۰۰۰ مگاوات در سال ۱۳۹۵ توسط بخش خصوصی با توجه به وضعیت بالای مطالبات بخش خصوصی از وزارت نیرو، عملاً در سال ۱۳۹۵ امکان‌پذیر نیست. همچنین بار مالی دارد که منبع آن مشخص نشده است.	از نگاه کارشناسی، اجرای این پروژه در سال ۱۳۹۵ امکان‌پذیر نیست. ضمناً اجرای این پروژه جزء وظایف اصلی وزارت نیرو است اما در راستای اقتصاد مقاومتی ارزیابی می‌شود.
اجرای سیستم AMI و شروع هوشمندسازی شبکه با نصب ۴۰۰ هزار کنتور هوشمند (طرح فهام) در سال ۱۳۹۵ (با اولویت مشترکین دیماندی، صنعتی و کشاورزی)	کاهش تلفات و کاهش شدت انرژی یکی از اهداف اقتصاد مقاومتی و قوانین دیگر است.	در اجرای این هدف وزارت نیرو گام‌های مناسبی برداشته است.	با توجه به بالا بودن تلفات در شبکه برق کشور، اجرای پروژه مورد نظر می‌تواند بخشی از نیاز کشور به برق را بدون ایجاد واحدهای جدید نیروگاهی تأمین کند.

عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
اتمام عملیات برق‌رسانی به کلیه روستاهای دارای ده تا بیست خانوار	با توجه به نقش و اهمیتی که برق در اقتصاد و زندگی روزمره دارد، اتمام برق‌رسانی به روستاها می‌تواند در توسعه اشتغال و در دسترس بودن امکانات و بهبود شاخص‌های توسعه مؤثر باشد.	در راستای اجرای این هدف برنامه‌های مشخصی وجود دارد که این برنامه‌ها در دست انجام است.	رفع محرومیت یکی از اهداف کلیدی نظام از ابتدای انقلاب به شمار می‌رفت. در این راستا اقدامات بسیار مناسبی انجام شد. با توجه به نقشی که برق در زندگی روزمره دارد، در اختیار بودن آن، شاخصی مناسب برای سطح رفاه محسوب می‌شود.
آبگیری و یا افتتاح ۱۰ سد با ظرفیت تنظیم آب ۱۵۶۵ میلیون مترمکعب (آب‌های مرزی)	کلیه پروژه‌های اولویت‌دار وزارت نیرو در بخش آب همگی مربوط به مسائلی هستند که بخش آب، همواره در آنها با مشکل جدی روبرو بوده است و پروژه‌های تعیین شده می‌توانند این چالش‌ها را رفع کنند. البته باید گفت که این پروژه‌ها، زیرمجموعه طرح‌های عمرانی محسوب می‌شوند و امکان تأمین مالی آنها با میزان درآمد نفت دولت ارتباط مستقیم دارد. نکته دیگر اینکه این پروژه‌ها به‌طور مستقیم به اقتصاد مقاومتی ارتباطی ندارند و سایر رویکردهای اقتصادی نیز قائل به اجرای چنین پروژه‌هایی هستند.	از نقطه نظر منابع مالی، وزارت نیرو برای هر یک از پروژه‌ها منابع مالی لازم را پیش‌بینی نموده است اما با توجه به مشکلاتی که طی سال‌های اخیر در روند تخصیص بودجه پروژه‌های مختلف وجود داشته است چنانچه این روند در سال‌های آتی نیز ادامه یابد، طبعاً انجام پروژه‌های مربوطه با مشکل مواجه خواهد شد. تعریف چنین پروژه‌هایی بدون توجه به منابع مالی غیرواقع‌بینانه است.	اجرای پروژه‌های مذکور می‌تواند تحول و پویایی را در بخش آب ایجاد کند.
- بهره‌برداری از ۵۰,۰۰۰ هکتار شبکه‌های آبیاری و زهکشی اصلی (آب‌های مرزی)			
آبگیری و یا افتتاح ۴ سد با ظرفیت تنظیم آب ۵۰۰ میلیون مترمکعب (عمدتاً با هدف تأمین آب شرب) (غیر طرح‌های مرزی)			
بهره‌برداری از ۵۰۰۰ هکتار شبکه‌های آبیاری و زهکشی اصلی (غیر طرح‌های مرزی)			
تأمین آب شرب بیش از ۲۰۰۰			

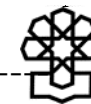
عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
روستا با جمعیتی بالغ بر ۲/۱ میلیون نفر			
تکمیل و بهره‌برداری ۲۶ تصفیه‌خانه فاضلاب به ظرفیت ۴۲۰,۰۰۰ مترمکعب در شبانه‌روز			
واگذاری ۲۳ پروژه آب و فاضلاب به بخش خصوصی به روش‌های BOT، BOO و بیع متقابل با ارزش ۱۷۰۰ میلیارد تومان			
اصلاح الگوی مصرف آب در بخش شرب (کاهش درصد تعداد واحدهای با مصرف بالای ۲۰ مترمکعب در سطح کشور به ۲۲/۵ درصد)			

جدول ۷. اظهارنظر راجع به مصوبات مربوط به وزارت راه و شهرسازی

عنوان پروژه مصوب	هم راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
تکمیل و بهره‌برداری ۵۹۱ کیلومتر خط راه آهن در کریدورهای شمالی- جنوبی و شرقی-غربی	پروژه‌های معرفی شده در قالب تکمیل و بهره‌برداری از خطوط راه آهن، آزادراه‌ها، بزرگراه‌ها و راه‌های اصلی هر چند به افزایش طول شبکه خطوط راه آهن و راه‌های کشور منجر می‌شود اما باید گفت که درحال حاضر، ظرفیت‌هایی در این بخش‌ها ایجاد شده که بهره‌برداری حداقلی از آنها صورت می‌گیرد (با وجود حدود ۲۰۰ میلیون تن ظرفیت حمل بار در راه آهن، مقدار کالای حمل شده در راه آهن در سال ۱۳۹۲، معادل ۳۴/۹ میلیون تن بوده است).	در ارتباط با تکالیف سال ۱۳۹۵ لازم به یادآوری است که اهداف در نظر گرفته شده در مواردی بلندپروازانه است و این اهداف با عملکرد سالانه وزارت راه و شهرسازی همخوانی ندارد. به‌طور مثال در ده‌ساله ۱۳۸۴-۱۳۹۴ عملکرد ساخت خطوط ریلی بیش از ۲۰۰-۱۵۰ کیلومتر در سال نبوده است. با این عملکرد چگونه شرکت ساخت و توسعه زیربناهای کشور خواهد توانست در سال ۱۳۹۵، معادل ۵۹۱ کیلومتر خط راه آهن احداث و به بهره‌برداری برساند.	در ارتباط با پویایی و تحول در بخش باید گفت در دستور قرار گرفتن بهره‌برداری بیشتر و منطقی‌تر از ظرفیت‌های ایجاد شده در بخش حمل‌ونقل در شاخه‌های حمل‌ونقل جاده‌ای، ریلی، هوایی و دریایی، بیشتر و بهتر می‌تواند در بخش حمل‌ونقل تحول ایجاد کند تا افزایش طول شبکه در حمل‌ونقل ریلی و جاده‌ای.
تکمیل و بهره‌برداری ۱۲۰ کیلومتر آزادراه در کریدورهای شمالی- جنوبی و شرقی-غربی	بسترسازی در استفاده از ظرفیت‌های موجود به‌جای افزایش طول شبکه می‌تواند به رفع چالش‌های اساسی بخش حمل‌ونقل کمک کند. این درحالی است که با تصویب چند پروژه جهت افزایش طول شبکه، امر بهره‌برداری از ظرفیت‌های موجود از نظر تهیه‌کنندگان دور مانده است.	در ارتباط با کفایت منابع مالی، باید گفت که پروژه‌های پیشنهادی از منابع بودجه تغذیه می‌کنند. محدودیت منابع مالی دولت می‌تواند تحقق اهداف تعیین شده را دچار مشکل کند.	
تکمیل و بهره‌برداری ۱۰۷۰ کیلومتر بزرگراه در کریدورهای شمالی- جنوبی و شرقی-غربی			
تکمیل و بهره‌برداری ۴۵ کیلومتر راه اصلی در کریدورهای شمالی- جنوبی و شرقی-غربی			

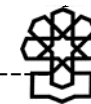
عنوان پروژه مصوب	هم راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
رونق بخش مسکن	این پروژه بیش از حد کلی است. ضمن اینکه ارتباط مستقیم به اقتصاد مقاومتی ندارد. به عبارت دیگر، رویکردهای مختلف برنامه‌ریزی، قائل به این چنین اهدافی هستند.	به دلیل عدم وجود اطلاعات راجع به کم و کیف این پروژه، نمی‌توان راجع به منابع مالی، توان کارشناسی و وجود یا عدم وجود عزم جدی، اظهار نظر کرد.	در صورت اجرا، باعث ایجاد پویایی می‌شود.
بهسازی حاشیه کلانشهرها و بافت‌های فرسوده	این پروژه بیش از حد کلی است. ضمن اینکه ارتباط مستقیم به اقتصاد مقاومتی ندارد. به عبارت دیگر، رویکردهای مختلف برنامه‌ریزی، قائل به این چنین اهدافی هستند.	به دلیل عدم وجود اطلاعات راجع به کم و کیف این پروژه، نمی‌توان راجع به منابع مالی، توان کارشناسی و وجود یا عدم وجود عزم جدی، اظهار نظر کرد.	در صورت اجرا، باعث ایجاد پویایی می‌شود.

جدول ۸. اظهارنظر راجع به مصوبات معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور

عنوان پروژه مصوب	هم راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
پایاده‌سازی نظام حمایت از ۳۰۰۰ شرکت دانش‌بنیان	براساس بند «۲» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، پیشسازی اقتصاد دانش‌بنیان از مصادیق مقاوم‌سازی اقتصاد کشور می‌باشد. یکی از گام‌های مهم تحقق اقتصاد دانش‌بنیان، رفع موانع موجود بر سر راه تجاری‌سازی نتایج تحقیقات و خلق ثروت از دانش می‌باشد. توجه هرچه بیشتر به شکل‌گیری شرکت‌های دانش‌بنیان و کمک به توسعه و ارتقای توانمندی آنها در چارچوب قوانین حمایتی، می‌تواند در تقویت مسیر تجاری‌سازی محصولات دانش‌بنیان و رشد اقتصاد دانش‌بنیان نقش مهمی ایفا نماید.	با گذشت بیش از ۵ سال از تصویب قانون «حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات» مصوب ۱۳۸۹، اگرچه در یکی دو سال اخیر اجرای این قانون پیشرفت خوبی داشته است، اما همچنان نقاط ضعف و کاستی‌هایی وجود دارد: عدم گزارش‌دهی منظم دبیرخانه شورای عالی عتف به عنوان متولی اجرای قانون به مجلس شورای اسلامی در رابطه با پیشرفت قانون، عدم تدوین برخی دستورالعمل‌های مورد نیاز برای اجرای کامل قانون، ناهماهنگی‌ها و تداخل اختیارات و وظایف متولیان اصلی قانون (شورای عالی عتف و معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور) و... منابع مالی: بخش مهمی از منابع مالی اجرای طرح، از طریق ماده (۵) قانون حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان و از طریق صندوق نوآوری و شکوفایی تأمین می‌شود. علاوه بر پیش‌بینی اعتبارات از محل صندوق توسعه ملی جهت تأمین سرمایه اولیه صندوق نوآوری و شکوفایی، دولت موظف شده است از سال سوم برنامه پنجم به بعد در قانون بودجه، حداقل نیم درصد (۰/۵٪) از منابع بودجه عمومی خود را جهت کمک به این صندوق در نظر بگیرد. در حال حاضر، نه تنها هنوز سرمایه اولیه صندوق نوآوری و شکوفایی تأمین نشده بلکه سهم نیم درصدی صندوق از منابع بودجه عمومی	اگرچه پایاده‌سازی نظام حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان، یکی از وظایف رایج معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری است، اما با رفع چالش‌های اجرای قانون «حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات»، تأمین منابع مالی صندوق نوآوری و شکوفایی و افزایش ظرفیت اجرایی نهادهای متولی می‌توان تحول و پویایی در بخش مورد نظر را انتظار داشت.

عنوان پروژه مصوب	هم راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
		دولت که قرار بود به‌صورت سالیانه و از سال سوم به بعد جهت کمک به صندوق اختصاص یابد نیز به‌طور کامل تحقق نیافته است. این گزاره نشان می‌دهد که عزم جدی در اجرا وجود ندارد در حالی که یکی از پایه اقتصاد مقاومتی، حمایت از طرح‌های دانش‌بنیان است. توان کارشناسی و ظرفیت اجرایی: براساس شرح وظایف وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان یکی از وظایف شورای عالی عتف است. از طرفی حوزه فناوری و نوآوری یکی از مهمترین و اصلی‌ترین حوزه فعالیت معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری نیز هست و بیشترین حجم فعالیت‌های این معاونت را به‌خود اختصاص می‌دهد. هر دو سازمان خود را متولی اجرای قانون فوق‌الذکر می‌دانند و هیچ‌گاه به‌صورت شفاف، تمایز وظایف مشخص نشده است.	
طراحی و پیاده‌سازی نظام صیانت از بازار ملی در حوزه دانش‌بنیان از طریق تهیه پیوست فناوری بخشی ۴ دستگاه اجرایی (وزارتخانه‌های نیرو، بهداشت و درمان، کشاورزی و ارتباطات)	یکی از چالش‌های مهم در چرخه تولید تا مصرف محصولات دانش‌بنیان، تجاری‌سازی، شکل‌گیری بازار مصرف و تضمین آن است. بسیاری از بندهای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی نیز، تقویت عوامل تولید تا مصرف، سهم‌بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش و رشد بهره‌وری اقتصادی را مد نظر قرار داده‌اند و از این‌رو طرح صیانت از بازار ملی محصولات دانش‌بنیان را می‌توان از اقدامات ضروری در راستای اجرای اقتصاد مقاومتی محسوب نمود.	منابع مالی و توان کارشناسی اجرای طرح: محوریت اجرای این طرح با معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور است و با توجه به شرح وظایف معاونت در زمینه توسعه فناوری و ارتقای کارآفرینی فناورانه، بازارسازی و تضمین بازار، توان کارشناسی لازم در این نهاد برای اجرا و همکاری با دستگاه‌های اجرایی برای تهیه پیوست فناوری وجود دارد. منابع مالی اجرای این طرح از طریق بودجه عمومی دستگاه‌های متولی و همکار تأمین می‌شود.	تهیه پیوست‌های فناوری یکی از گام‌های اجرای سند «سیاست‌ها و ضوابط پیوست فناوری» است و آنچه در گام بعدی اهمیت دارد نحوه پیاده‌سازی دیگر بندهای سند و مشارکت دستگاه‌های اجرایی در آن می‌باشد. در صورت اجرای کامل و صحیح سند مذکور می‌توان تحول و پویایی در بخش مورد نظر را انتظار داشت.

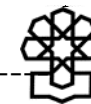

جدول ۹. اظهار نظر راجع به مصوبات مربوط به سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران

عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
طراحی الگوی رسانه‌ای تشویق مشارکت عمومی در تولید ملی و اطلاع الگوی مصرف و اجرای آن	این پروژه‌ها در حوزه نظر، در راستای گفتمان‌سازی اقتصاد مقاومتی ارزیابی می‌شوند.	این پروژه‌ها با توجه به ماهیت کیفی و انطباق با عملکرد دستگاه مورد نظر، نیازمند منابع مالی چشمگیر نیستند. همچنین توان کارشناسی برای اجرای آنها وجود دارد.	این پروژه‌ها در زمره وظایف رایج معمول سازمان صداوسیما نبوده‌اند و از این جهت، گامی به جلو محسوب می‌شوند اما هرگونه قضاوت پیرامون میزان «اثرگذاری» تکالیف مذکور نیازمند آگاهی از جزئیات بیشتری از فرآیند اجرایی است.
طراحی و اجرای الگوی رسانه‌ای ترویج و تقویت رفتارهای اقتصادی بایسته در خانوارها و فعالان اقتصادی			

جدول ۱۰. اظهار نظر راجع به مصوبات مربوط به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

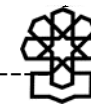
عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
طراحی الگو و نظام اعطای نشان اقتصاد مقاومتی	از لحاظ نظری در راستای گفتمان‌سازی اقتصاد مقاومتی است البته مهمترین نقص تکالیف مربوط به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، بی‌توجهی نسبت به محتوای محصولاتی است که با مجوز این مجموعه نشر می‌یابند. برای مثال، اهدای نشان اقتصاد مقاومتی- که یکی از شعارهای آن مصرف کالای ایرانی است- در کنار تحقیر فرهنگ و تمدن و تاریخ ایران در برخی آثار منتشره، یا ستایش جوایز هنری بیگانه به قیمت زیر سؤال رفتن هویت اسلامی و ایرانی ملت ایران، یا ستایش هنر فارغ از جهت‌گیری ارزشی آن نمی‌تواند به سرانجام درخور توجهی منتهی شود. به عبارت دیگر، چنانچه بپذیریم اقتصاد مقاومتی با هدف مقاوم‌سازی اقتصاد ایران در برابر تهدیدات جهانی علیه انقلاب اسلامی و باورهای برآمده از آن است، حفظ و ارتقای این باورها، مقدمه و زمینه برای به رسمیت شناختن مقاومت و در نتیجه مشروعیت بخش مقاوم‌سازی در حوزه اقتصاد است.	این پروژه‌ها با توجه به ماهیت کیفی و انطباق با عملکرد دستگاه مورد نظر، نیازمند منابع مالی چشمگیر نیستند.	این پروژه‌ها در زمره وظایف رایج معمول وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نبوده‌اند و از این جهت، گامی به جلو محسوب می‌شوند اما هرگونه قضاوت پیرامون میزان «اثربخشی» تکالیف مذکور نیازمند آگاهی از جزئیات بیشتری از فرآیند اجرایی است. همچنین می‌توان ادعا کرد که وظیفه مربوط به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی کارآیی بسیار محدود و نمادین خواهد داشت. بالاخص که تجربه‌های پیشین اهدای جوایزی همچون صادرکننده برتر و کارآفرین برتر و... که در دولت‌های گذشته نیز مورد تجویز و تصویب قرار گرفتند گره‌ای از صادرات و کارآفرینی نگشوده است.

جدول ۱۱. اظهار نظر راجع به مصوبات مجموعه وزارت نفت

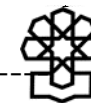
عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
راه‌اندازی اولین خط تولید فرآورده‌های (نفت، گاز و بنزین) مجتمع پالایشگاهی غیردولتی میعانات گازی ستاره خلیج فارس با استاندارد یورو ۵ با خوراک ۱۲۰ هزار بشکه در روز	در راستای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی است چرا که اجرای این طرح می‌تواند چالش مربوط به تأمین بنزین کشور را مرتفع کند.	منابع مالی این پروژه تأمین شده است و بر این اساس قابلیت اجرایی دارد.	این پروژه جزء وظایف ذاتی دستگاه مورد نظر است، اما اجرای آن باعث ایجاد پویایی در راستای اقتصاد مقاومتی می‌شود.
احداث خط لوله و ایجاد امکان صادرات گاز به کشور عراق به ظرفیت ۵ میلیون مترمکعب در روز	اجرای این پروژه در راستای اقتصاد مقاومتی ارزیابی می‌شود. اجرای این پروژه می‌تواند عراق را در تأمین انرژی مورد نیاز کشورش به ایران وابسته کند. با توجه به اینکه تهدیداتی از سوی عراق برای ایران وجود داشته است، اجرای این پروژه می‌تواند در بلندمدت، در کاهش این تهدیدات مؤثر باشد.	منابع مالی این پروژه کاملاً تأمین نشده است.	این پروژه جزء وظایف ذاتی دستگاه مورد نظر است اما اجرای آن باعث ایجاد پویایی در راستای اقتصاد مقاومتی می‌شود.
احداث خط لوله و صادرات گاز به پاکستان (ادامه خط لوله هفتم سراسری)	اجرای این پروژه در راستای استفاده مناسب از فرصت‌های منطقه‌ای کشور برای تأمین منافع و امنیت ملی و حداکثر کردن منافع اقتصادی ارزیابی می‌شود.	احداث این خط لوله و وضعیت پیشرفت آن در ایران و پاکستان هیچ تناسبی با هم ندارد و سرعت پیشرفت این پروژه در پاکستان بسیار اندک است و کار با کندی پیش می‌رود.	این پروژه جزء وظایف ذاتی دستگاه مورد نظر است اما اجرای آن باعث ایجاد پویایی در راستای اقتصاد مقاومتی می‌شود. با توجه به کندی پیشرفت پروژه در پاکستان و پیشرفت آن در ایران، این پروژه می‌تواند در تأمین گاز منطقه چابهار کمک کند و از این منظر در توسعه صنعتی و ایجاد تحول مؤثر باشد.

عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
انتقال و توسعه فناوری بخش بالادست شامل بهبود تولید و ازدیاد برداشت (EOR/IOR) در ۲۰ میدان نفتی و گازی شامل ۵۲ مخزن با ۹ دانشگاه و مرکز تحقیقاتی با هدف ایجاد بستر دانش‌بنیانی فناوری از طریق ارتباط با شرکت‌های P&E در راستای انتقال و توسعه فناوری	با توجه به اینکه ضریب بازیافت مخازن نفت خام در ایران در مقایسه با دنیا پایین‌تر است، استفاده از روش‌های متفاوت ازدیاد برداشت از اولویت‌های بسیار مهم است. اجرای این پروژه می‌تواند میزان ذخایر قابل استحصال ایران را ارتقا دهد؛ در نتیجه این پروژه در راستای بند «۱۵» از سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی محسوب می‌شود.	این پروژه به منابع کافی و مطالعات دقیق نیاز دارد. با توجه به اینکه منابع سرمایه‌گذاری در بخش نفت کشور با محدودیت مواجه است و از طرف دیگر تکنولوژی مناسب در اختیار کشور نیست، اجرای این پروژه می‌تواند با وقفه و تأخیر مواجه شود. اجرای این پروژه بدون تعامل شرکت ملی نفت با شرکت‌های خارجی امکان‌پذیر نیست.	این پروژه جزء وظایف ذاتی دستگاه مورد نظر است اما اجرای آن باعث ایجاد پویایی در راستای اقتصاد مقاومتی می‌شود.
اصلاح ساختار قراردادهای نفتی جدید (IPC) برای انتقال فناوری با هدف اجرای راهبرد معاوضه بازار کشور در حوزه‌های نفتی و گازی با دانش فنی عملیاتی و بنیادین از طریق شرکت‌های اکتشاف و تولید (E&P) برای بخش‌بالادست و شرکت‌های پیمانکار عمومی (GC) برای بخش پایین‌دست صنعت نفت و انعقاد ۶ قرارداد مهم نفتی و گازی	با توجه به اینکه متن این نوع قراردادها محرمانه تلقی شده و در اختیار پژوهشگران قرار نگرفته است، اظهارنظر نسبت به هم‌راستایی آن با اقتصاد مقاومتی دشوار خواهد بود. البته بعضی از صاحب‌نظران حوزه اقتصاد انرژی بر این باورند که این نوع قرارداد با اقتصاد مقاومتی همخوانی ندارد. از طرف دیگر، صنعت نفت کشور در هیچ دوره‌ای از تاریخ فعالیت خود بی‌نیاز از سرمایه‌گذاری خارجی و همکاری شرکت‌های خارجی نبوده است. در طول ۱۰۰ سالی که از عمر فعالیت صنعت نفت در کشور می‌گذرد، ایران از الگوی استفاده از تکنولوژی خارجی برای حداکثر کردن میزان استخراج سیال درون مخزن استفاده کرده است. تغییر این شیوه فقط در اختیار وزارت نفت نیست، اما وزارت نفت می‌تواند با طراحی و تصویب برنامه‌ای بلندمدت به شیوه‌ای اقدام کند تا	با توجه به عدم وجود اطلاعات کافی، اظهارنظر راجع به این مورد امکان‌پذیر نیست.	با توجه به عدم وجود اطلاعات کافی، اظهارنظر راجع به این مورد امکان‌پذیر نیست.

عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
	تمامی دستگاه‌ها و متغیرها به صورتی حرکت کنند که این هدف محقق شود.		
بیع متقابل افزایش ظرفیت تولید نفت خام میادین مشترک غرب کارون به میزان ۹۰ هزار بشکه در روز بیع متقابل افزایش سطح تولید گاز در میدان مشترک پارس جنوبی به ۵۶۷ میلیون مترمکعب در روز	اجرای این پروژه‌ها بسیار ضروری است و بعضاً در حاکمیت ملی ایران اثرگذار هستند.	اگر منابع مالی آن تأمین شود، اجرای آن امکانپذیر است.	اجرای این پروژه می‌تواند تحول اساسی در کشور ایجاد کند.
بیع متقابل گازرسانی به ۱۲۰۰۰۰۰ مشترک جدید روستایی و شهرهای کوچک و مرزی	اجرای چنین پروژه‌هایی بدون آمایش سرزمین و عدم تعیین این موضوع که چه مناطقی از کشور باید از چه نوع انرژی استفاده کنند، اقتصادی بودن آن را دچار مشکل می‌کند. برای مثال آیا مطالعه جامعی صورت گرفته که نشان دهد برای مصارف خانگی، تأمین انرژی از طریق گاز نسبت به برق ارجحیت دارد؟ با این تفاسیر، ادعای هم‌راستایی پروژه مورد نظر با اقتصاد مقاومتی قدری دشوار است.	اجرای این پروژه در قالب ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور در استان سیستان و بلوچستان در حال پیگیری است.	در صورتی که این پروژه اجرا شود، در مصرف برخی از فرآورده‌های نفتی مربوط به استان مورد نظر صرفه‌جویی خواهد شد و به تبع آن از میزان قاچاق فرآورده نفتی کاسته و به ظرفیت صادرات فرآورده افزوده خواهد شد.
۳۴۰۰ میلیارد ریال کمک به پروژه‌های عام‌المنفعه در مناطق نفت‌خیز و گازخیز و محروم کشور	اجرای این پروژه‌ها در قالبی خارج از بودجه‌های عمرانی کشور توصیه نمی‌شوند.	مهمترین نگرانی که در مورد هزینه کردن اعتبارات این بخش وجود دارد این است که این اعتبارات در سیستمی خارج از برنامه‌های توسعه این‌گونه مناطق هزینه شوند.	مطابق اصل چهارم و هشتم قانون اساسی و قانون اجرای این اصل، در بهره‌برداری از منابع طبیعی و استفاده از درآمدهای ملی در سطح استان‌ها و توزیع فعالیت‌های اقتصادی میان استان‌ها و مناطق مختلف

عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
			کشور نباید تبعیض وجود داشته باشد. به‌طوری که هر منطقه فراخور نیازها و استعداد رشد خود، سرمایه و امکانات لازم در دسترس داشته باشد.
کاهش نیم واحد درصد هدررفت گاز طبیعی از گاز فرآورش شده	با توجه به اینکه بخشی از گاز همراه نفتی تحت عنوان «گاز سوزانده شده» در کشور اتلاف می‌شود و ارقام آن حتی به ۲۶ میلیون مترمکعب در روز رسیده است، کاهش این نوع گازها بسیار مهم است. لذا اجرای این پروژه در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی ارزیابی می‌شود. به‌طور کلی پروژه‌هایی که از جنس جلوگیری از هدررفت منابع هستند، در همه زمان‌ها مهم بوده و ضرورت پیگیری دارند.	برای جلوگیری از سوزاندن این نوع گازها پروژه‌هایی در گذشته تعریف شده است که بعضاً موفق نبوده است. حتی در قوانین بودجه سالیانه نیز در مورد انعقاد قرارداد با بخش خصوصی برای جلوگیری از سوزاندن این نوع گازها احکامی مصوب شد که آنها نیز عملکرد نداشتند. به‌نظر می‌آید مشخص کردن واحد نیم درصدی از هدررفت این نوع گازها می‌تواند در دستیابی به هدف کاستن از سوختن این نوع گاز، تحقق‌پذیرتر باشد. اما حصول به این هدف بدون وجود هماهنگی در بخش‌های اجرایی نفت، مطابق تجربه گذشته، امکان‌پذیر نیست.	به هرحال این نوع از گازها در کشور درحال سوزانده شدن هستند. جمع‌آوری این گازها می‌تواند کل گاز تولیدی کشور را افزایش دهد و این نیز سبب می‌شود که گاز بیشتری در اختیار شرکت ملی گاز قرار گیرد.

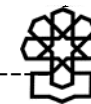

جدول ۱۲. اظهار نظر راجع به مصوبات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
مرکز کنترل نظارت اعتباری (مکنا)	این پروژه تا حدی در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی ارزیابی می‌شود.	منابع مالی، توان کارشناسی و عزم جدی برای اجرای این پروژه وجود دارد.	در صورت تحقق نظارت آنلاین و برخط، این پروژه موجب پویایی می‌شود.
انتظام بخشی بازار پول با ساماندهی مؤسسات غیرمجاز	این پروژه هم‌راستایی کاملی با مفهوم اقتصاد مقاومتی دارد.	مسئولیت‌گریزی و فراقکنی در این زمینه مشهود است. البته خلأ قانونی در این زمینه وجود دارد.	پروژه خاصی در این زمینه وجود ندارد. بانک مرکزی عمدتاً مرعوب مؤسسات غیرمجاز شده است.
یکسان‌سازی نرخ ارز	یکسان‌سازی نرخ ارز در تثبیت برنامه‌های تولیدی در راستای اقتصاد مقاومتی نقش مؤثری دارد و امکان برنامه‌ریزی میان‌مدت (۳ تا ۵ ساله) را فراهم می‌کند.	علیرغم ضرورت، فعلاً به دلایل مختلف اراده قوی در این زمینه وجود ندارد.	حداقل ثمره یکسان‌سازی نرخ ارز، حذف بخشی از رانت و فساد از اقتصاد و حذف اسناد اعتباری و واردات صوری است.
اصلاح نظام بانکی و پولی	این پروژه، اولویت اول حوزه نظام پولی است.	علیرغم ضرورت، فعلاً به دلایل مختلف اراده قوی وجود ندارد و از طرف دولت، بیشتر حالت رفع تکلیف به خود گرفته است؛ مجلس مصمم به اصلاح یکی از قوانین مهم در این زمینه است.	در این پروژه، معرفی ابزارهای جدید و نوین بانکی، افزایش استقلال اداری، اقتصادی و سیاسی بانک مرکزی و تقویت نظام نظارتی شبکه بانکی و خصوصاً الزامات ورشکستگی بانک‌ها مورد انتظار است. با تحقق این موارد، می‌توان انتظار پویایی و تحول داشت.
جذب ۱۰ میلیارد دلار منابع مالی خارجی (فاینانس)	هم‌راستایی یا عدم هم‌راستایی این پروژه با اقتصاد مقاومتی ظنی و نامشخص است؛ به عبارت دیگر نحوه تأمین و محل هزینه این منابع، بسیار مهم است که در حال حاضر مشخص نشده است.	اراده وجود دارد اما نوآوری که مثمر‌تر باشد به چشم نمی‌خورد. عمدتاً تصمیم‌گیران منتظر اعطای امتیاز در قبال جذب سرمایه‌گذاری خارجی هستند.	تنها برنامه و عملکرد رایج دستگاه‌ها در دستور کار قرار می‌گیرد و نگاه‌ها در این زمینه عمدتاً بخشی و صنفی است.

جدول ۱۳. اظهارنظر راجع به مصوبات معاونت حقوقی رئیس‌جمهور

عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
شناسایی و حذف قوانین و مقررات مزاحم برای اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	قوانین و مقررات مناسب، زمینه را برای بهبود فضای کسب‌وکار فراهم می‌کند. لذا اجرای پروژه ذکر شده به نحو دقیق می‌تواند تأثیر مثبتی در این حوزه داشته و در راستای سیاست‌های ابلاغی اقتصاد مقاومتی قرار دارد.	از آنجایی که اغلب مصوبات دولت بر یک ماده قانونی مصوب مجلس شورای اسلامی تکیه دارد، لذا امکان تغییر آن از سوی هیئت دولت بدون تغییر قوانین مستند به آن، امکانپذیر نبوده و مستلزم همکاری دولت و مجلس در این حوزه است. البته معاونت حقوقی می‌تواند پیشنهاد خود را برای تغییر قانون مذکور در قالب لایحه به هیئت وزیران پیشنهاد دهد. با توجه به اینکه بیشتر مصوبات هیئت دولت قبل از تصویب از لحاظ حقوقی در معاونت حقوقی مورد بررسی قرار می‌گیرد لذا می‌توان گفت که معاونت حقوقی توانایی و ظرفیت مناسبی در این زمینه دارد.	اجرای صحیح این پروژه می‌تواند تأثیر مثبتی در حوزه اقتصاد مقاومتی داشته باشد. البته در این پروژه، معاونت حقوقی تنها موظف است قوانین و مقررات مزاحم موجود را شناسایی نماید در صورتی که خلأهای قانونی و مقرراتی نیز باید مورد توجه قرار گیرد.

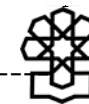

جدول ۱۴. اظهار نظر راجع به مصوبات مربوط به سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
تدوین بسته حمایت از کارگاه‌های تولیدی صنایع دستی و فرش و اجرای آن	- این پروژه‌ها در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی قابل تفسیر هستند. - مهمترین نگرانی که عملکرد سازمان و پروژه‌های مصوب برای دلسوزان حوزه فرهنگ و هنر ایجاد می‌کند، استفاده از مفهوم «گردشگری» به منظور «حساسیت‌زدایی فرهنگی» است. شاید مهمترین شاهد تقویت‌کننده این ایده را بتوان اولویت‌بخشی به گردشگران اروپایی در مقایسه با زائران اماکن متبرکه در کشور دانست؛ این درحالی است که مقاوم‌سازی فرهنگی، یکی از پیش‌شرط‌های مقاومت اقتصادی است.	با توجه به اینکه پروژه‌های معرفی شده، جزء وظایف ذاتی سازمان می‌باشد، لذا منابع مالی و توان کارشناسی در این سازمان وجود دارد.	این پروژه‌ها جزء وظایف ذاتی سازمان مربوطه محسوب می‌شوند اما در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی قابل تفسیر هستند.
ایجاد ظرفیت‌های جدید در هتلینگ			
تدوین بسته حمایت از گردشگری و اجرای آن			

جدول ۱۵. اظهار نظر راجع به مصوبات مربوط به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

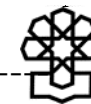
عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
بازنگری و اصلاح نظام آموزش عالی کشور در جهت ارزش‌آفرینی و کارآفرینی	این پروژه که منطبق بر بند ۱ از سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی است در صورت پیاده‌سازی و اجرای صحیح می‌تواند در جهت رفع چالش‌های ذیل در حوزه آموزش عالی و تحقیقات مفید واقع شود: نامشخص بودن نیازها و اولویت‌ها در حوزه پژوهش، مسئله‌محور نبودن پژوهش‌ها، ضعف ارتباط صنعت و دانشگاه، نقش اندک پژوهش‌ها در تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری، عدم تدوین و اجرای محورهای پژوهشی متناسب با نیازهای علمی و کاربردی کشور، ضعف اطلاعات دانشجویان نسبت به مشکلات و مسائل مبتلا به دستگاه‌های اجرایی و یا صنایع کشور، نبودن آموزش مهارتی برای بازار کار پیاده‌سازی صحیح این پروژه می‌تواند بهره‌برداری از پتانسیل‌های پراکنده کشور را میسر سازد و از این جهت منطبق با اهداف اقتصاد مقاومتی است.	این پروژه کاری فکری و حرکت به سمت رویکردهای نوین در امر تحقیقات و آموزش کشور است که نه تنها می‌تواند با امکانات موجود آن را به سرانجام رساند بلکه تحقق آن در میان‌مدت باعث تولید ثروت و توسعه تحقیقات در کشور خواهد شد.	اجرای صحیح، آگاهانه و اصولی پروژه می‌تواند باعث تحول در عملکرد و جهت‌گیری سودمند و هدفمند مراکز تحقیقاتی و آموزشی کشور شود و پویایی در این بخش را به ارمغان خواهد آورد.
طراحی و پیاده‌سازی نظام آمایش آموزش عالی و پژوهش به‌منظور مأموریت‌گرا کردن فعالیت‌های مؤسسات آموزش عالی و پژوهش کشور	پیاده‌سازی صحیح این پروژه می‌تواند بهره‌برداری از پتانسیل‌های پراکنده کشور را میسر سازد و از این جهت منطبق با اهداف اقتصاد مقاومتی است. این پروژه می‌تواند در جهت بهبود برخی از چالش‌های موجود در بخش تحقیقات مانند پراکندگی تحقیقات، هدفمند و مسئله‌محور نبودن پژوهش‌ها مؤثر باشد.	بخشی از طرح آمایش نیاز به کار نرم‌افزاری دارد و از این حیث نیاز به اعتبار قابل توجهی نیست. همچنین برای انجام امور فیزیکی و زیرساخت‌های سخت افزاری، با توجه به افزایش سهم تحقیقات از بودجه کل کشور در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ و احتمالاً بعد از آن امکان تحقق این پروژه وجود دارد.	اجرای این طرح در حقیقت برگزیدن بهینه‌ترین شکل برای امور آموزش عالی و تحقیقات است. ارائه مشوق و عدم سلب اختیار از محققان و مدیران در اجرای این طرح می‌تواند برای پویایی این بخش یاری‌دهنده باشد.

عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
تبدیل ۵ دانشگاه و واحد پژوهشی برتر کشور به تراز بین‌المللی	این پروژه منطبق بر بخشی از بند «۲» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی است. تحقق این پروژه می‌تواند در مقابله با چالش‌های زیر مؤثر باشد: ۱. ضعف روابط بین‌الملل از جمله کاهش فرصت مطالعاتی اساتید و دانشجویان و کم شدن همکاری‌های مشترک با دانشگاه‌های معتبر ۲. عدم توجه جدی به دیپلماسی علم و فناوری و الزامات زیرساختی آن ۳. موانع جذب دانشجویان خارجی (منع آموزش به زبان انگلیسی)	رساندن تراز فقط ۵ دانشگاه به سطوح بین‌المللی با توجه به زیرساخت‌های مناسبی که هم‌اکنون برخی از دانشگاه‌ها دارا هستند و با بودجه‌ای معقول امکانپذیر است و می‌توان این کار را در میان‌مدت به انجام رساند.	قطعاً رعایت استانداردهای بین‌المللی در امر آموزش و تحقیقات باعث افزایش شوق و انگیزه محققان خواهد شد. اما اقدامات صوری و تظاهر به پیشرفت نتیجه عکس خواهد داد و این چیزی است که در کشور مرسوم شده است.
طراحی الگوی تغییر و ارتقای نقش دانشگاه‌ها در حل مشکلات کلان، دستگاهی و بنگاه‌های اقتصادی کشور	این پروژه مکمل پروژه اول و منطبق بر اهداف اقتصاد مقاومتی است. این پروژه می‌تواند رافع چالش‌های زیر در حوزه پژوهش باشد: ۱. ضعیف بودن ارتباط لازم بین مراجع تحقیقاتی، صنایع و اجرایی با دانشگاه‌ها برای تعیین نیازها و تأمین اعتبارات تحقیقاتی ۲. ضعف اطلاعات دانشجویان نسبت به مشکلات و مسائل مبتلابه دستگاه‌های اجرایی و همچنین ضعف اطلاعات بنگاه‌های اقتصادی نسبت به توانایی‌ها و پتانسیل دانشگاه‌ها ۳. خلأ ایجاد و تقویت دفاتر انتقال فناوری در دانشگاه‌ها ۴. ضعف در نوآوری علمی در دوره‌های تحصیلات تکمیلی ۵. نبود مشارکت ریسک‌پذیر نهادهای مالی موجود با دانشگاه‌ها ۶. فقدان تطبیق تسهیلات بانک‌ها با شرایط بنگاه‌های دانش‌بنیان ۷. فقدان نگاه معطوف به بازار در سیاست‌های فناوری و....	در قوانین برنامه‌ای کشور مانند قانون برنامه پنجم توسعه و یا لایحه برنامه ششم توسعه، برای بسیاری از دستگاه‌های دولتی سهمی برای بخش پژوهش در نظر گرفته شده که بنگاه‌ها و دستگاه‌های دولتی می‌توانند آن را برای انجام تحقیقات مربوط به بخش خود در دانشگاه‌ها اختصاص دهند. اما مهم‌تر از بودجه، طرز تفکر دستگاه‌های اجرایی نسبت به استقبال و دخیل کردن دانشگاهیان در حل مسائل کشور است. تا زمانی که عزم جدی در دستگاه‌های اجرایی به‌منظور کسب نظر از نخبگان دانشگاهی در راستای حل مسائل کشور ایجاد نشود، چنین پروژه‌هایی چندان موفق نخواهند بود.	اگر بنگاه‌های اقتصادی و دستگاه‌های کشور به‌جای واردات فناوری و یا اخذ مشاوره از خارج از کشور، مشکلات و مسائل موجود را به دانشگاه‌ها و مراجع تحقیقاتی کشور عرضه نمایند و بودجه معقولی برای کار بر روی مسئله تخصیص دهند موجبات تقویت دانشگاه‌های کشور را فراهم می‌نمایند و باعث ایجاد انگیزه و پویایی بین متخصصان امر خواهند شد.

جدول ۱۶. اظهار نظر راجع به مصوبات مربوط به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
ارتقای مهارت‌های فنی و حرفه‌ای و کسب‌وکار بازارمحور	موضوع بند «۳» و «۵» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی (بند «۳» توانمندسازی نیروی کار و بند «۵» افزایش سهم نیروی انسانی از ارزش ایجاد شده از کار، با ارتقای آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه)	اظهار نظر درباره توان مالی دستگاه مورد نظر با توجه به کمبود اطلاعات راجع به پروژه، امکان‌پذیر نیست. به جهت آنکه موضوع وظیفه ذاتی دستگاه می‌باشد و فقط یک جهت‌دهی خاص نسبت به موضوع صورت گرفته است به نظر نمی‌رسد با مشکل اعتبارات مواجه شود. از جهت توان کارشناسی به نظر نمی‌رسد که دستگاه با مشکل خاصی مواجه باشد.	ارتقای مهارت‌های فنی و حرفه‌ای از جمله وظایف ذاتی سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای است. البته این ارتقا که می‌تواند کمی و کیفی باشد قابلیت ایجاد تحول و پویایی در این بخش را دارد.
ایجاد پنجره واحد اجتماعی	تعدد مراکز حمایتی و ارائه خدمات از سوی این مراکز، ارائه خدمات حمایتی به یک فرد از سوی چند دستگاه و... همه مواردی است که باعث هدررفت منابع (مالی و انسانی) خواهد شد. ایجاد پنجره واحد حمایت‌های اجتماعی می‌تواند با رفع بخش عمده‌ای از همپوشانی‌ها در ارائه خدمات باعث افزایش کیفیت خدمات، استفاده بهینه از منابع، ارتقای سطح خدمات و افزایش گیرندگان خدمات حمایتی شود. بنابراین می‌توان اذعان نمود با اجرای این پروژه می‌توان در راستای اقتصاد مقاومتی عمل نمود.	با توجه به سوابق دو دستگاه اصلی حمایتی (سازمان بهزیستی کشور و کمیته امداد امام خمینی (ره)) و همچنین وجود بدنه کارشناسی و متخصصان در هر دو مجموعه و همچنین منابع متعددی که در قالب ردیف‌های اعتباری در بودجه دستگاه‌ها گنجانده می‌شود، به نظر نمی‌رسد پروژه مذکور، از حیث منابع مالی و انسانی با نقصان مواجه گردد. همچنین شهرداری‌های کشور که بخشی از فعالیت آنها در حوزه حمایت‌های اجتماعی است، می‌توانند در تأمین منابع مالی و نیروی انسانی در اجرای طرح مساعدت نمایند.	به قدر مسلم ایجاد پنجره واحد اجتماعی باعث ایجاد تحول در نحوه ارائه خدمات و بهبود آن و افزایش رضایت در گیرندگان خدمت و همچنین رصد فعالیت‌های انجام شده و کنترل هزینه‌ها خواهد شد. لکن از آنجا که هرگونه تغییر در فرآیندهای جاری همواره با مقاومت‌هایی روبرو می‌شود دستگاه‌های اجرایی تمایل به تداوم رویه‌های جاری دارند. لذا ضروری است به منظور شروع و اجرای پروژه‌ها حمایت‌طلبی لازم از سوی دو دستگاه اصلی (سازمان بهزیستی و کمیته امداد امام خمینی (ره)) و سایر دستگاه‌های همکار صورت پذیرد و اطلاع‌رسانی کامل و کافی انجام شود. بدیهی است در صورت عدم تأمین مقدمات لازم، دستگاه‌ها تمایل به اجرای پروژه‌های جاری خود خواهند داشت

جدول ۱۷. اظهارنظر راجع به مصوبات مربوط به صندوق توسعه ملی

عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
طراحی مدل تخصیص بهینه منابع صندوق توسعه ملی	استفاده بهینه از منابع صندوق توسعه ملی نیازمند تخصیص آن براساس (برنامه راهبردی توسعه صنعتی کشور) است و بدون چنین برنامه‌ای ارائه تسهیلات صندوق فاقد جهت‌گیری مشخص و بدون هدف خواهد بود. نحوه پرداخت فعلی منابع صندوق بیشتر متکی به نظرات کارشناسی بانک‌ها و صندوق توسعه است و از حمایت یک برنامه جامع راهبردی که مورد وفاق مقامات سیاسی نیز باشد، محروم است. در نتیجه طراحی مدل تخصیص بهینه منابع صندوق توسعه ملی هم‌راستا با مفهوم اقتصاد مقاومتی است.	به‌نظر می‌رسد منابع مالی مورد نیاز برای انجام پروژه در اختیار صندوق باشد اما به استناد اظهارات عضو سابق هیئت عامل، توان کارشناسی در مجموعه صندوق نبوده و در پی به‌کارگیری کارشناس از بیرون مجموعه برای انجام پروژه بوده‌اند. تغییر مدیریتی به‌وجود آمده در صندوق نیز سبب شده مدیران جدید هنوز مسلط بر کار نبوده و تا در جریان قرار گرفتن آنها انجام مطلوب پروژه طول خواهد کشید.	پروژه مصوب جزء وظایف ذاتی صندوق توسعه ملی است.

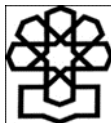
جدول ۱۸. اظهار نظر راجع به مصوبات مربوط به وزارت دادگستری

عنوان پروژه مصوب	هم‌راستا بودن پروژه با چالش‌های اساسی بخش مورد نظر (با توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی)	منابع مالی، توان کارشناسی، عزم جدی	اجرای وظایف ذاتی یا ایجاد پویایی در بخش مورد نظر
تدوین نظام حقوق مالکیت فکری و اصلاح ساختار اجرایی آن و اصلاح نظام رسیدگی قضایی	حمایت از حقوق مالکیت معنوی بستر مناسب را برای نوآوری به‌وجود می‌آورد. در مقام مقایسه، حمایت از مالکیت معنوی نسبت به مالکیت فیزیکی دشوارتر است لذا حمایت از آن نیازمند برنامه‌ریزی دقیق‌تر و سرمایه‌گذاری بیشتری ازسوی دولت‌هاست. همچنین به‌دلیل اینکه، اثر این نوع حمایت‌ها برعکس مالکیت فیزیکی در کوتاه‌مدت قابل مشاهده نمی‌باشد، غالباً مورد بی‌مهری دولت‌ها قرار می‌گیرند. بنابراین لازم و ضروری است قوانین و مقررات مالکیت معنوی کشور مورد بازنگری قرار گرفته و دو قانون مهم آن یعنی ثبت اختراعات و حمایت از مالکیت ادبی که در قالب لایحه ازسوی دولت به مجلس قبل ارسال گردیده بود، در دستور کار قرار گیرد. موضوع اصلاح رسیدگی قضایی از وظایف قوه قضائیه بوده و وزارت دادگستری در این زمینه از اختیار قانونی برخوردار نبوده و تنها می‌تواند پیشنهاداتی را تهیه نماید. قوه قضائیه با تدوین برنامه‌های پنج‌ساله در جهت این موضع بوده اما وزارت دادگستری می‌تواند آن قسمت از اصلاحاتی که در راستای اقتصاد مقاومتی است را تهیه و اولویت‌دار معرفی کرده و به هیئت دولت پیشنهاد دهد که اگر این رویکرد مد نظر باشد کاری بسیار ارزنده خواهد بود.	حوزه ثبت مالکیت ادبی در حیطه وظایف وزارت ارشاد قرار داشته و موضوع مالکیت صنعتی به عنوان شقی از مالکیت ادبی در حوزه عملکرد قوه قضائیه (سازمان ثبت اختراعات زیر نظر معاونت ثبت اسناد و املاک کشور) قرار دارد. لذا وزارت دادگستری در این زمینه تنها می‌تواند پیشنهاددهنده بوده و قدرت اجرایی لازم را در این زمینه بر طبق قوانین ندارد. ضمناً این امر نیازمند اصلاح قانون بوده و وزارت دادگستری در این زمینه می‌تواند قوانین لازم را تهیه و پیشنهاد دهد؛ البته با همکاری سازمان‌های دخیل به‌خصوص قوه قضائیه.	«حقوق مالکیت نامطمئن در چهار زمینه به اقتصاد یک کشور آسیب‌رسان خواهد بود: نخست با اجرای ضعیف، ریسک مصادره دارایی را افزایش می‌دهد که این امر انگیزه برای سرمایه‌گذاری و تولید را از بین خواهد برد. دوم بهره‌وری را کاهش می‌دهد زیرا زمان زیادی برای دفاع از دارایی‌ها باید صرف گردد، سوم اینکه جلوی کسب منافع تجارت را می‌گیرد زیرا در این فضا نمی‌توان دارایی را به هر کسی انتقال داد و چهارم اینکه در چنین فضایی دارایی‌ها نقش مهمی در حمایت از سایر معاملات در قالب وثیقه برعهده نخواهند داشت». لذا این پروژه در راستای اقتصاد مقاومتی ارزیابی می‌شود.
تدوین سازوکارهای حمایت حقوقی و قضایی از مالکیت و سرمایه‌گذاری	حمایت از حقوق مالکیت و سرمایه‌گذاری هم‌راستایی کاملی با مفهوم اقتصاد مقاومتی دارد.	وظیفه مذکور برعهده وزارت دادگستری نبوده و انجام چنین کاری ازسوی وزارت دادگستری می‌تواند مثبت باشد اما باید توجه کرد که مهمترین دستگاه دخیل در این امر، قوه قضائیه است که با وزارت دادگستری در این زمینه اختلاف نظرهای جدی دارد.	

منابع و مأخذ

۱. مستندات اجرایی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی (۱)، «سیاست‌های کلی و برنامه‌های ملی»، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، معاونت هماهنگی برنامه و بودجه امور شورای اقتصاد و اقتصاد مقاومتی، بهار ۱۳۹۵.
۲. مستندات اجرایی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی (۲)، «پروژه‌های اقتصاد مقاومتی اولویت‌دار سال ۱۳۹۵، تصویب‌نامه‌های ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی»، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، معاونت هماهنگی برنامه و بودجه امور شورای اقتصاد و اقتصاد مقاومتی، بهار ۱۳۹۵.
۳. مستندات اجرایی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی (۳)، «شاخص‌های ارزیابی برنامه‌های اقتصاد مقاومتی»، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، معاونت هماهنگی برنامه و بودجه امور شورای اقتصاد و اقتصاد مقاومتی، بهار ۱۳۹۵.
۴. مستندات اجرایی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی (۴)، «نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد مقاومتی (نیپا)»، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، معاونت هماهنگی برنامه و بودجه امور شورای اقتصاد و اقتصاد مقاومتی، بهار ۱۳۹۵.
۵. رزم‌آهنگ، مهدی، تهرانی، ایمان، ذاکری، زهرا، رجب‌پور، حسین. بررسی «لایحه احکام مورد نیاز اجرای برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۵-۱۳۹۹)». ۴. واکاوی ردپای سیاست‌های کلی برنامه ششم و اقتصاد مقاومتی، دفتر مطالعات اقتصادی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل: ۱۴۷۲۱، اسفندماه ۱۳۹۴.
۶. عیوضی، حسین، روحانی، سیدعلی. «درباره سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی»، ۶. شاخص‌های ارزیابی تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی»، دفتر مطالعات اقتصادی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۴۱۴۸، اسفندماه ۱۳۹۳.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۵۱۹۵

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی و ارزیابی «۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی» و پروژه‌های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی برای سال ۱۳۹۵

نام دفتر: دفتر مطالعات اقتصادی (گروه توسعه و برنامه‌ریزی)

تهیه و تدوین: مهدی رزم‌آهنگ

همکاران: میثم پیله‌فروش، سیدامیر سیاح، توحید آتش‌بار، مصطفی شریفی، سامان پناهی، صمد عزیزنژاد، حسین هرورانی، فریدون اسعدی، علی‌اصغر اژدری، ذبیح‌الله طلوعی، جمال محمدولی، سامانی، مهدی فقیهی، پریسا علیزاده، حسن پوراسماعیل، محمد موسوی‌خطاط، احمد داوری، رسول آقاداتاشی، محمدرضا مالکی، داریوش ابوحمزه، سیدمحمدرضا حسینی، امید شریفی، احسان آقاجانی، ناصر یارمحمدیان

ناظران علمی: سیداحسان خاندوزی، سیدمحمد سیدنورانی

اظهار نظر کننده: فرشاد مؤمنی

متقاضی: کمیسیون اقتصادی

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. برنامه ششم توسعه
۲. اقتصاد مقاومتی
۳. ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی
۴. پروژه‌های دارای اولویت

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۹/۳۰